

De KippenLiefhebber

www.avicultura.eu

"De KippenLiefhebber"
is een maandelijkse digitale
uitgave van

Nr. 8. Juli 2021

Woord vooraf

In dit nummer o.a. waar u op moet letten als u kippen koopt (hoe herken je of het een haantje of een hennetje is), en op welke kenmerken je moet selecteren als fokker.

En aandacht voor de actie die Levende Have is gestart om te bereiken dat hobbypluimvee mag worden gevaccineerd tegen vogel-griep. En er is een nieuwe wet Dierenwelzijn aangenomen, die, hoewel niet te handhaven, toch consequenties kan hebben voor kippenliefhebbers!

De Koninklijke ederlandse Vereniging Ornithophilia startte een burgerinitiatief!

Vind u het leuk om ervaringen van anderen te lezen? Anderen vinden het óók leuk om UW ervaringen te lezen! Heeft u nog geen artikeltje met uw ervaringen ingestuurd? Gewoon doen! Wij redigeren het wel hoor!

Aarzel niet!

Heeft u al foto's ingestuurd? Iedereen kan foto's insturen die meedoen met de **"Foto van de Maand"**. Als eerste thema daarvoor kozen we kinderen met hun kipjes.

Of voor **"Kip van de Maand"**, met uw leukste foto van een van uw kipjes.

Ofwel, "De KippenLiefhebber" blijft gewoon een leuk

***gratis te downloaden digitale uitgave
ván en vóór
kippenliefhebbers!***

Wij wensen u weer veel leesplezier!

De redactie

**De "KippenLiefhebber"
is een digitale uitgave
van**

redactiedkl@avicultura.eu

***De "KippenLiefhebber"
heeft als doel
kippenliefhebbers met
informatie en leuke
weetjes nog meer plezier
aan het houden van
kippen in de achtertuin te
laten beleven.***

*Een voorhistorisch monster?
Een reuzenrups?
Nee...
De krulvederige haan Flame.
(Foto: Rieneke
Karnebeek Kuenen).*

Nostalgie

Foto van de Maand

Geniet u ook zo van het warme weer?
De vliegen ook...

In dit nummer

Weer uitbraken van vogelgriep in NL en B

Ophokplicht in 5 regio's ingetrokken

LEVENDE HAVE vraagt om apart traject vaccinatie hobbypluimvee

Vossen positief getest op vogelgriep

Rusland vaccineert huisdieren tegen corona

Wat is een legkip? Kun je die redden van de slacht?
En hoe doe je dat dan?

Centerparcs, kippen en (wegwaai-)hokken...

Overpeinzingen van Jan Eenvoud

Kip van de Maand

Nieuwe wet Dierenwelzijn

Eierseksen. Met in-ovo geen haantjes meer

Waar moet je bij de aanschaf of bij selectie van kippen op letten?

Ditjes en datjes en weetjes

Van Serama's naar Cemani's

Lees u in! Kennis is WETEN!

Wie is Chris Jones?

Vragen over voer

Kip - berichtjes

Recepten

Leuke en interessante facebookpagina's

Vraag en Aanbod

Wilt u ook
uw ervaringen
met kippen
delen?

Heeft u een leuk verhaal?
Of heeft u tips waar andere
kippenliefhebbers
hun voordeel mee kunnen doen?

Schrijf het op!
(Wij redigeren de taal wel!)

Doe mee!

Want de basis van "***De KippenLiefhebber***" is
ván en vóór kippenliefhebbers!

Al uw belevenissen, leuke of gekke dingen over kippen,
foto's voor "***Foto van de Maand***", advertenties met foto's
voor de rubriek "***Vraag en Aanbod***" (gratis!) enz kunt u
mailen naar:

redactiedkl@avicultura.eu

Uiteraard worden ook uw suggesties, waardoor we
"De KippenLiefhebber"
nog interessanter en mooier kunnen maken,
zeer op prijs gesteld!

(Foto:
Gerben Kalkman).

(Ook commerciële advertenties zijn welkom!
De tarieven zijn zeer gematigd).

Nostalgie

Foto van de Maand

*Loren Hermans met haar haan Rambo.
(Ingezonden door Deborah Hermans-Van Bladel).*

Geniet u ook zo van het warme weer? De vliegen ook...

Mest, vliegen en muggen

Warm weer... Zomer...
Iedereen geniet ervan...
Maar de vliegen ook!
De vliegen zoemen je om de oren.
Je kunt de poepjes uit de ren wegharken
wat je wilt, maar ze blijven komen.
Overall waar mest en vocht zijn komen
vliegen en muggen. En stank...
Kippenmest betekent vliegen.
Met kans op Myasis, vleesetende maden
op uw kippen...

*Bron:
KIPPEN...
De meest gestelde
vragen over
het houden van
kippen*

Maar ook voor uzelf is het geen pretje.

Hoe kom je ervan af?

De oplossing is in feite simpel.
Een vlieg gaat naar datgene, wat het meest
stinkt, ofwel lokt. Een vliegenvangzak of -fles
is dan een oplossing. Maar een vliegenvang-
zak met de lokstof en dode vliege kan ook
enorm gaan stinken als die niet op tijd wordt
geleegd en ververst.

Waarom doet u het niet zelf?

Een vliegenvanger is eenvoudig zelf te maken.

Snij een plastic fles
door en druk die
omgekeerd op het
onderste deel.
Wat mest, water en
suiker erin, en
succes is verzekerd.

Maar...
het blijft symp-
toombestrijding!
De oorzaak blijft
een concentratie
van teveel mest en
vocht.

Weer uitbraken van vogelgriep in NL en B

Uitbraak in Vleuten

In Vleuten (provincie Utrecht) is op 10 juni bij hoenders en watervogels op een dierenweide vogelgriep (H5) vastgesteld. Om verspreiding van het virus te voorkomen worden de 56 besmette hoenders en watervogels op de dierenweide geruimd. De ruimingen worden uitgevoerd door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

Vervoersverbod

In de 10 kilometerzone rondom dit bedrijf liggen geen andere pluimveebedrijven. Minister Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft per direct een vervoersverbod afgekondigd in een zone van 10 kilometer rond het bedrijf in Vleuten. Een vervoersverbod heeft betrekking op pluimvee, eieren, pluimveemest en gebruikt strooisel, maar ook op andere dieren en dierlijke producten afkomstig van bedrijven met gehouden gevogelte. Sinds de invoering van de Animal Health Regulation is het volgens Europese regelgeving verplicht dat ook bij een besmetting met hoogpathogene vogelgriep op locaties met meer dan 50 vogels ook maatregelen worden genomen, zoals het instellen van een beperkingsgebied.

Dierentuinen, kinderboerderijen en eigenaren van hobbyvogels- en kippen zijn verplicht hun pluimvee en watervogels af te schermen zodat deze dieren niet in contact komen met wilde watervogels en hun uitwerpselen. Dit kan bijvoorbeeld door de dieren in een volièrre te houden of in een ren onder te brengen. Ook is er een verbod ingesteld op het tentoonstellen van sierpluimvee en watervogels.

Nieuw geval van hoogpathogene vogelgriep in Le Roeulx, Wallonië, België

Op 10 juni werd een nieuw geval van hoogpathogene vogelgriep van het type H5N8 vastgesteld bij een hobbyhouder in Le Roeulx. Rond de besmette locatie werden de volgende restrictiegebieden afgebakend: een tijdelijke bufferzone met een straal van 500 m, een beschermingszone met een straal van 3 km en een bewakingszone met een straal van 10 km. Daarenboven zijn in de tijdelijke bufferzone volgende maatregelen van toepassing:

- Het verplaatsen van pluimvee, vogels en broedeieren in de zone is verboden. Dit verbod geldt niet voor de doorvoer doorheen deze zone.
- Pluimvee en andere in gevangenschap levende vogels moeten in hun hok worden gevoederd en gedrenkt.
- Alle verzamelingen, zoals beurzen, markten, tentoonstellingen en prijskampen, van pluimvee en andere in gevangenschap gehouden vogels zijn verboden.

Ophokplicht in 5 regio's ingetrokken

Nieuwsbericht | 18-06-2021 | 20:21

Vanaf vannacht, zaterdag 19 juni om 00:00, wordt de afscherm- en ophokplicht in vijf van de 20 regio's in Nederland ingetrokken.

Voor de overige regio's blijft de afscherm- en ophokplicht onverkort van kracht.

Minister Schouten: *"Dit jaar hebben we te maken met een bijzonder vogelgriepseizoen, dat al lange tijd aanhoudt. Tegelijkertijd zien we regionale verschillen ontstaan, terwijl de landelijke ophokplicht nog altijd van kracht is. Daarom bekijken we steeds wat er mogelijk is. Na zorgvuldige afweging zijn we tot de conclusie gekomen dat de ophokplicht in enkele regio's opgeheven kan worden. De komende periode zullen we telkens bekijken of er meer regio's zijn waar de kippen weer naar buiten kunnen."*

De landelijke afscherm- en ophokplicht is sinds 22 oktober 2020 van kracht.

Nog niet eerder gold de ophokplicht een dergelijk lange, aaneengesloten, periode. Met het oog op het welzijn van pluimvee dat doorgaans naar buiten kan en de

financiële situatie van de vrije-uitloop-sector is gekeken naar wat er mogelijk en verantwoord is op basis van bepaalde criteria.

Opvallend is, dat Schouten veel aandacht besteedt aan de bedrijfssector, maar dat welzijnsproblemen bij hobbydierhouders volledig buiten beeld blijven!

Regionale afbouw

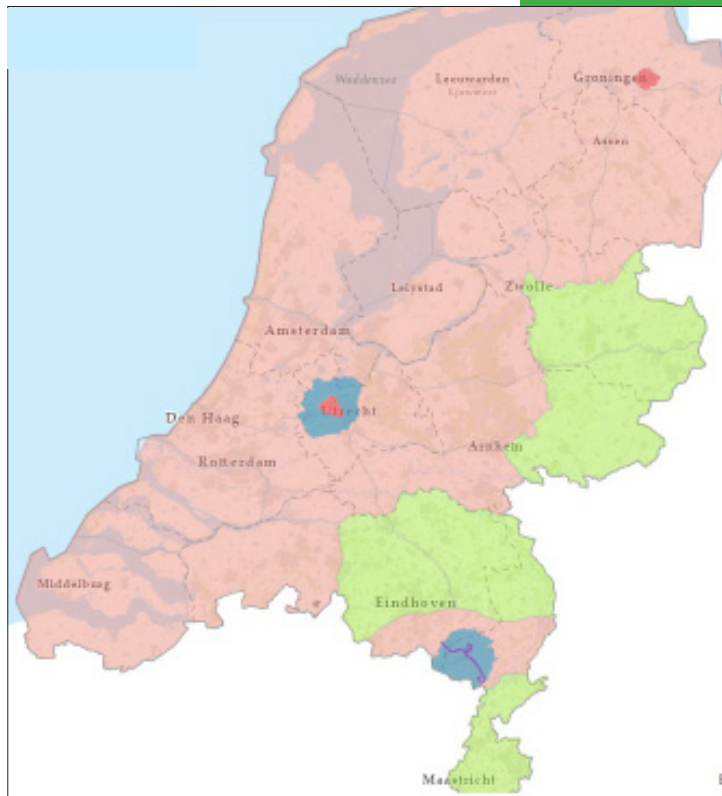
Om te beoordelen of de afscherm- en ophokplicht per regio afgebouwd kan worden, kijkt het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit naar verschillende criteria.

Op dit moment komen alleen regio's in aanmerking waar vanaf april 2021 geen uitbraak van HPAI onder gehouden pluimvee is geweest, én geen besmette dode wilde vogels zijn gevonden. Daarnaast komen alleen regio's in aanmerking voor opheffing die, op basis van de informatie die bekend is uit eerdere vogelgriepseizoenen, een kleine kans hebben dat er een pluimveebedrijf besmet kan raken. Tot slot wordt ook de pluimveedichtheid van een gebied meegewogen.

Op basis van deze afwegingen kan de ophok- en afschermplicht op dit moment in vijf regio's worden opgeheven.

De ophok- en afschermplicht blijft in de andere regio's nog in stand. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit blijft de situatie volgen en ontvangt ook de komende periode wekelijks een risicobeoordeling van de deskundigengroep.

Hierbij bekijkt het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op basis van de beschikbare informatie en criteria of het verantwoord is om de ophokplicht ook in andere regio's op te heffen.

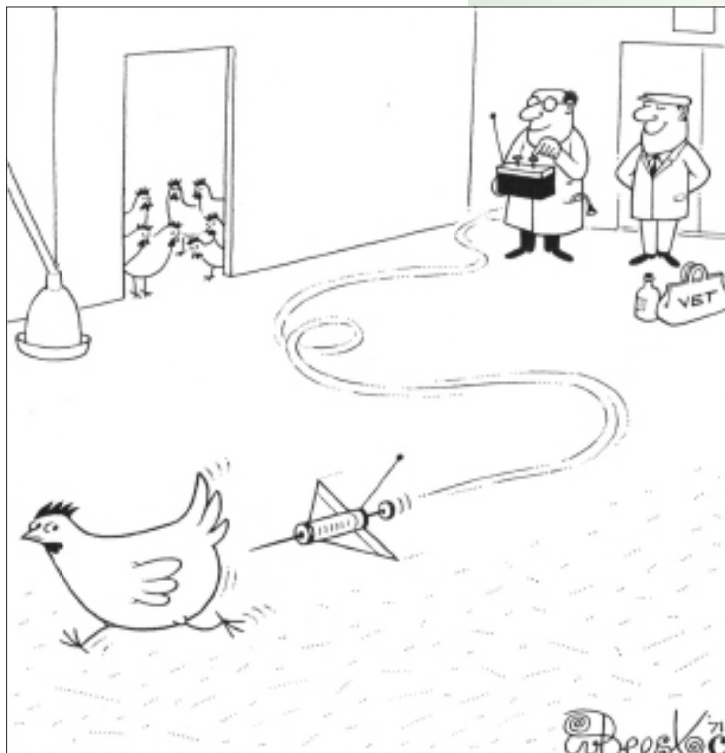

LEVENDE HAVE vraagt om apart traject vaccinatie hobbypluimvee

De Stichting Levende Have heeft minister Carola Schouten gevraagd een apart traject in gang te zetten voor de vrijwillige vaccinatie van hobbypluimvee tegen vogelgriep

Op 25 mei is de volgende brief op de post gegaan, met daarbij de 1011 handtekeningen van de petitie voor vrijwillige vaccinatie hobbypluimvee.

Ik hoop dat we deze keer wat sneller antwoord krijgen. De vogelgriep is nog niet voorbij en kan eind van het jaar zo maar weer terugkeren. Alle reden om bij het ministerie te blijven aandringen op vaccinatie en voor hobbypluimvee een apart spoor te volgen, los van de vaccinatie van commercieel pluimvee. Het kan nog wel even duren voordat er een vaccin is dat aan alle eisen van de "commerciëlen" voldoet en er geen handelsbeperkingen meer zijn. Daar mag het hobbypluimvee niet van afhankelijk zijn!

Levende Have

Terkaple, 25 mei 2021

Aan demissionair minister van het ministerie van LNV, mevrouw C. Schouten

Betreft: preventieve vaccinatie hobbypluimvee tegen vogelgriep

Geachte mevrouw Schouten,

Op 22 november 2020 hebben we u verzocht in Brussel om toestemming te vragen voor preventieve vaccinatie van hobbypluimvee tegen vogelgriep.

Op 13 januari 2021 ontvingen wij een brief van uw ministerie dat het verzoek is afgewezen.

Op 17 januari 2021 hebben we u verzocht om een praktijktest met een bestaand vaccin tegen het heersende type H5N8.

Op dit verzoek hebben we tot op heden geen reactie mogen ontvangen.

De Stichting Levende Have heeft een petitie lopen, waarin u wordt opgeroepen vrijwillige preventieve vaccinatie tegen vogelgriep mogelijk te maken. Deze petitie is inmiddels 1011 keer ondertekend door particulieren en medewerkers van kinderboerderijen (zie bijlage).

LEVENDE HAVE vraagt om apart traject vaccinatie hobbypluimvee

De recente besmetting van een bedrijf in Weert toont aan dat ons verzoek nog altijd actueel is. Gevreesd moet worden dat het hoog pathogene vogelgriepvirus endemisch wordt.

Wij zijn ervan op de hoogte dat op 11 mei 2021 de Tweede Kamer een motie heeft aangenomen van de leden De Groot en Van Campen over preventieve vaccinatie als onderdeel van het diergezondheidsinstrumentarium (nr. 35398-14).

We vragen uw aandacht voor het volgende:

1. De pluimveesector stelt – begrijpelijk vanuit economisch standpunt – zeer hoge eisen aan een vogelgriepvaccin. Voordat vanuit de sector de vraag naar een breed werkend markervaccin op gang komt, zal ook de kwestie van de handelsbarrières geslecht moeten worden. Het is ons inziens noodzakelijk dat er werk wordt gemaakt van preventieve vaccinatie van het commerciële pluimvee, maar we moeten tegelijkertijd vaststellen dat dit nog geruime tijd in beslag zal nemen.
2. Wachten op een geschikt vaccin voor de commerciële sector houdt in dat het hobbypluimvee jaarlijks langdurig zal moeten worden afgeschermd van contact met wilde vogels. Dit heeft gevolgen voor het welzijn van de dieren. Nu al blijkt dat na maandenlang afschermen, het draagvlak voor deze maatregel alsmede het naleefgedrag afneemt.
3. Met het endemisch worden van het vogelgriepvirus, neemt het risico op besmetting bij hobbypluimvee toe. Dit gevoegd bij de geringe bereidheid onder hobbypluimveehouders om een mogelijke besmetting te melden, leidt ons inziens tot een situatie die een andere aanpak vereist.
4. Een besmetting bij hobbypluimvee zal, gezien de nieuwe Europese regelgeving, niet langer uit de statistieken gehouden kunnen worden.

Bovenstaande brengt ons ertoe u te verzoeken om a. preventieve vaccinatie van hobbypluimvee los te koppelen van het traject van preventieve vaccinatie voor de commerciële sector, b. te onderzoeken of een bestaand vaccin preventief kan worden toegepast tegen een besmetting met H5N8 bij hobbypluimvee, en c. bij een positief resultaat de benodigde stappen te zetten voor het verkrijgen van toestemming van de EU. Houders van hobbypluimvee hebben ons inziens het recht en ook de plicht hun dieren te beschermen tegen ziekte. Ze willen voorkomen dat hun dieren ten gevolge van een besmetting gedood moeten worden. We vertrouwen erop dat u hieraan uw medewerking wilt verlenen.

Met vriendelijke groeten,
Jinke Hesterman
Directeur en hoofdredacteur van de stichting Levende Have
Roordahiem 5 B
8542 AK Terkaple
tel: 06 50847140
www.levendehave.nl
info@levendehave.nl

Bijlage:
petities.nl vrijwillige vaccinatie vogelgriep hobbypluimvee + ondertekenaars

Vossen positief getest op vogelgriep

Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) heeft bij twee vossen uit de provincie Groningen vogelgriep vastgesteld en het virus getypeerd als H5N1. De sequenties van het vogelgriepvirus bij de vossen lijken op de sequenties die zijn vastgesteld bij besmette wilde vogels uit dezelfde regio. Het is daarom waarschijnlijk dat de vossen besmet zijn geraakt door het eten van een met vogelgriep besmette vogels. Het bij de vossen gevonden virus is niet verwant aan de zoönotische HPAI H5N1 stammen die in Azië ook mensen geïnfecteerd hebben.

H5N1 besmettingen bij vossen zijn eerder waargenomen in andere delen van de wereld en recent in Engeland. Uitgebreide verspreiding van het virus onder vossen is onwaarschijnlijk, omdat vossen doorgaans in familieverband leven en niet in grote groepen. Daarnaast ontwikkelt een besmette vos binnen een aantal dagen ernstige ziekteverschijnselen, waardoor hij zich niet veel meer verplaatst. Daarom wordt het risico op uitgebreide verspreiding binnen de vossenpopulatie als klein ingeschaald. De kans dat de vossen het virus naar andere wilde dieren overdragen wordt onwaarschijnlijk geacht. Het is echter wel bekend dat andere wilde dieren, zoals zeehonden, honden en katten gevoelig zijn voor vogelgriep. Recent is er HPAI H5N8 virus, waaraan het HPAI H5N1 virus genetisch verwant is, gedetecteerd in zeehonden in Engeland en Zweden.

Advies:

honden aan te lijnen in delen Friesland en Groningen

Recentelijk is vogelgriep alleen nog vastgesteld in dode wilde vogels in waterrijke gebieden in Friesland en Groningen. Het advies vanuit LNV is daarom om honden in deze provincies aangelijnd te houden op plekken waar dode vogels liggen om te voorkomen dat honden daarmee in aanraking komen. Het blijft belangrijk om dode en zieke vogels niet zelf aan te raken of te verplaatsen. Bij het vinden van dode vogels kan je dit melden via de site van het Dutch Wildlife Health Centre of bij het Landelijk meldpunt dierziekten.

Belang van monitoring

In de provincies Friesland en Groningen worden nog steeds dode Brandganzen en roofvogels gevonden die zijn geïnfecteerd met HPAI H5N1 virus. De meeste trekvogels zijn inmiddels uit Nederland vertrokken, maar in het noorden van Nederland verzamelen zich op dit moment nog Brandganzen -de soort waar het vogelgriepvirus tijdens de recente uitbraak vooral in circuleert- voor ze verder naar hun broedgebied in Siberië trekken. Daartegenover staat dat er de komende tijd aanwas van jonge vogels is. Deze jonge vogels zijn niet eerder met vogelgriepvirussen in aanraking gekomen.

*Door
dr. N (Nancy)
Beerens
Wageningen
Bioveterinary
Research
(WBVR)*

WBVR test vossen positief op vogelgriep

Ze zijn daardoor gevoelig voor besmettingen. Het is onduidelijk welke invloed dit de komende tijd heeft op de mate waarop het virus in wilde vogels blijft circuleren.

Monitoring van vogelgriep is belangrijk om vast te stellen of het virus zich nog in wilde vogels in Nederland bevindt. Ook is het zinvol om naast gevonden dode vogels ook andere gevoelige diersoorten te monitoren.

Verlenging ophokplicht

De deskundigengroep dierziekten maakte op 21 mei jl. een risico-beoordeling van het risico op besmetting van pluimveebedrijven met vogelgriep. De recente besmetting op het kalkoenenbedrijf in Weert was toen nog niet bekend. De deskundigen schatte het risico dat een Nederlands pluimveebedrijf besmet raakt met HPAI toen in als matig tot hoog.

Het risico in Noord-Nederland schatte zij hoger (hoog) in dan in de rest van Nederland (matig tot hoog).

Na de recente besmettingen in Weert en Vleuten heeft LNV besloten dat het risico dat een Nederlands pluimveebedrijf besmet raakt met HPAI nog niet voldoende is afgenomen om de ophokplicht nu geheel in te trekken.

(Zie: "Ophokplicht in 5 regio's ingetrokken").

Rusland vaccineert huisdieren tegen corona

Dat melden Russische media op gezag van de autoriteiten. Vaccineren zou besmettingen tussen mensen en dieren kunnen voorkomen en ervoor zorgen dat het virus minder snel muteert. Rusland keurde in maart het eerste vaccin ter wereld tegen Covid-19 bij dieren goed.

Dat gebeurde nadat testen hadden uitgewezen dat honden, katten, vossen en nertsen na een prik antilichamen hadden opgebouwd tegen de ziekte.

Eind april waren de eerste 17.000 doses van het zogeheten Carnivac-Cov-vaccin geproduceerd.

Meerdere landen zouden interesse hebben getoond.

Wat is een legkip? Kun je die redden van de slacht? En hoe doe je dat dan?

Red een legkip!

Het klinkt uitnodigend... maar welke consequenties heeft dat?

Sommige boeren, die kippen houden voor hun eieren, geven dierenvrienden de kans om 'opgebruikte' legkippen te redden van de slacht door ze vrij te kopen.

Het concept wordt steeds populairder en het is een mooi initiatief. *Maar red je eigenlijk écht een kip op deze manier?*

Wist je dat de voorouders van de kip zoals we ze nu kennen eitjes legden met als doel zich voort te planten? En dit dan ook enkel deden in de lente? Hun voortplantingscyclus werd geregeld door de seizoenen en de daglengte. Werden de dagen stilaan wat langer, dan begonnen de kipjes eitjes te leggen. Gedurende die periode legden ze elke dag een ei, die ze vervolgens uitbroedden. Wanneer de dagen weer korter werden en er genoeg nageslacht was, stopten ze vanzelf met leggen. De voorouders van onze legkip legden dus ongeveer 20-40 eieren per jaar.

Door gericht te kweken, selecteerden we onbewust op een mutatie in het TSHR (thyroid-stimulating hormone receptor)-gen. Dit gen coördineert het maken van eieren afhankelijk van de daglengte. Door te kweken op een mutatie in dit gen, loopt dat coördineren eigenlijk helemaal mis en leggen de dieren nu het hele jaar door eieren. Een foutje van de natuur eigenlijk dus.

Door deze selectie kunnen kippen nu 12 tot 18 maanden lang elke dag een ei leggen. Nadien hebben ze een rustperiode nodig zodat hun lichaam zich kan herstellen. Je kunt je wel inbeelden dat elke dag het maken en leggen van zo'n ei heel wat energie, voedingsstoffen en bouwstoffen kost. Normaal gezien zorgt de natuur voor zo'n rustperiode wanneer de dagen weer korter worden, maar in legstallen wordt het licht zo geregeld dat het elke dag even lang licht is voor de hennen en dat de dames nooit een rustpauze krijgen.

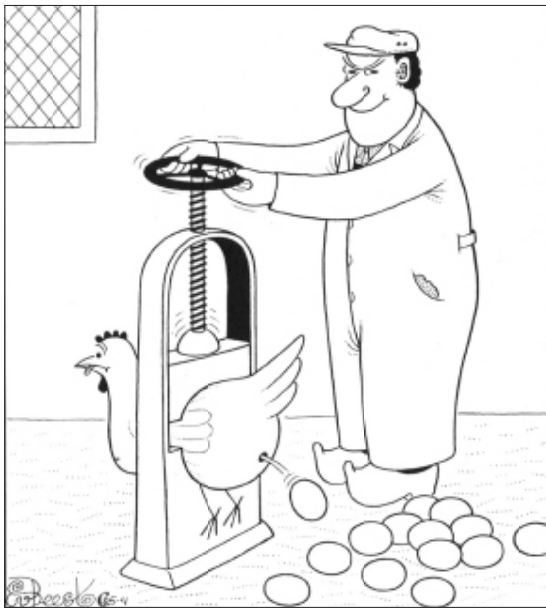
Sterker nog, van elke legkip wordt een topprestatie verwacht: ze moet maar liefst 320 eieren leggen in 13 maanden tijd!

Daarna is ze letterlijk op. En op dat punt kom jij mogelijk in haar leven tevoorschijn. *Maar hoe red je nu eigenlijk écht zo'n afgedankt legkipje?*

*Door
Dieter Everaert
dierenarts*

*Wat is een legkip?
Kun je die redden van de slacht?
En hoe doe je dat dan?*

Het tempo waarmee ze eieren moest leggen is niet natuurlijk en dus ook niet onschadelijk. De productie van een ei is telkens een kleine aanval op het lichaam. Er zijn enorm veel voedingsstoffen en calcium nodig voor een ei en doordat de kippen zo gestimuleerd werden tot het leggen van eieren, zijn de eierstokken volledig overprikkeld. Veel legkipjes die gered worden, zijn dan ook geen lang leven beschoren als je niet tijdig ingrijpt.

We zien heel vaak na een tijdje ontstekingen aan de eierstokken of tumoren aan de eierstokken.

Hoe kan je dit nu voorkomen?

Het belangrijkste is dat de kip volledig kan herstellen en dat ze haar reserves weer kan opbouwen. Daarom is het noodzakelijk dat de eiproduktie (tijdelijk) wordt stilgelegd. *Hoe doe je dat dan?*

Via een injectie kan onderhuids een implantaat worden ingespoten met de naam Suprelorin.

Je kunt dit eigenlijk vergelijken met anticonceptie die vrouwen gebruiken om hun cyclus stil te leggen. Je geredde legkipje zal dan wel geen eitjes meer leggen, maar mogelijk wel nog heel lang veel liefde en dankbaarheid geven. En daar doe je het toch voor, niet?

Red je dus om welke reden dan ook graag een legkipje?

Of wil je elke dag eieren?

Centerparcs, kippen en (wegwaai-)hokken...

In 2016 ging ik met mijn verstandelijk beperkte cliënten naar Centerparcs. Daar hadden ze een kinderboerderij waar ze niet weg te slaan waren. Op deze kinderboerderij liepen Barnevelders en Noordhollandse Blauwen.

Ik polste bij mijn vriend of het misschien leuk was wat eitjes te rapen, de beheerder had aangegeven dat dat mocht, en uit te broeden. Mijn vriend was er mee akkoord, het leek ons beiden erg leuk. Thuisgekomen hebben we her en der wat eitjes gekocht van Zijdehoenders en Baardkuifhoenders. In april van dat jaar kwamen zes kippen uit hun eitjes.

Helaas ook vier hanen, daar is mijn hanen zwakte ook geboren... wat zijn hanen toch leuk!

*Door
Judith Spierings*

Voor alle hanen heb ik een mooie plek kunnen regelen. En zo bleven mijn Toos (Noord Hollandse Blauwe) en Ria (dubbelgezoomde Barnevelder) over.

Ook Heintje, een Baardkuifhoenderhaan bleef nog even bij mij. Net zolang tot het niet meer ging in de buurt...

Hij heeft toen een fijn plekje gevonden in Limburg en inmiddels, door het overlijden van zijn eigenaar, woont hij bij Melanie van Willigen in Emmen.

*Haneliefde
Heintje.*

Ria en Toos woonden toen nog in een kleine ren en wegwaai-hok. Dit was voor even leuk... maar geen haalbare en fijne kaart.

Centerparcs, kippen en (wegwaai-)hokken...

Ook gingen wij verhuizen. Op ons nieuwe adres hebben de dames tijdelijk een ander wegwaai-hok gekregen en kwamen er twee Baardkuifhoenders bij: Truus en Bets.

Bets is helaas snel overleden door een erge darminfectie. Truus is daarna niet van mijn schoot af te krijgen met tijden.

Uiteindelijk had ik een binnen- en een buitenren uitgetekend en heb ik twee omlet hokken als nachthok hierin gezet. Inmiddels had ik via fb groepen veel leuke kippenvriendinnen ontmoet en zodoende kreeg ik van Esther Witteveen twee Europese Serama's. Mijn zwak ligt sinds die tijd ook echt bij Serama's en kipjes die no fear hebben.

Het hok was uiteindelijk klaar en mijn kippenclub was compleet. Dit was in 2018. In 2020 is mijn vader overleden aan corona en twee weken later overleed mijn mooie Serama Pearl. Tot twee weken geleden dacht ik... ik houd het hierbij qua kippen...

Maar Tika, de andere Serama, voelde zich ondanks de andere drie kippen alleen... dat was echt vervelend om te zien. Ik heb toen twee Serama's bijgevoegd en het gaat echt fijn tussen hen.

Op fb heb ik sinds 2018 mijn eigen kippengroep (kippen 2.0) opgericht, samen met Wendy Veldheer. Samen met moderators Steffie van Houtum en ervaren kippenhouders Brenda van Reijnsbergen en Esther Witteveen hebben we een leuke club mensen die deze groep draaiende houdt. We hebben inmiddels zo'n 4.000 leden.

Centerparcs, kippen en (wegwaai-)hokken...

In 2021 ben ik weer verhuisd naar een huis met flink wat grond erbij. Ik heb mijn vriend toen wijsgemaakt dat een klein kippenhok hier zou misstaan en daarvoor staat er nu een mooie ren en binnenren met hierin weer twee omlet hokken.

Het hok is compleet van betonplex, met gegalvaniseerd gaas, goede ventilatieopties, compleet betegeld en met I-stukken afgewerkt. In de buitenren, compleet overdekt, kunnen de dames nog flink wat graven en schoffelen omdat hier de grond verlaagd is (om het zo te zeggen).

Ze zouden tot 50 centimeter kunnen graven.

Het complete object is 8 bij 4... dus er zit flink wat kuub zand in...

Ook probeer ik een vraagbaak te zijn voor medische vragen en andere vragen en heb ik al veel mensen en kippen kunnen helpen. Zelfs de burgemeester van Bernheze vraagt mij soms om advies.

Mijn achtergrond in de verzorging werkt hierbij erg mee en mijn kennis van kippen natuurlijk ook.

Overpeinzingen van Jan Eenvoud

Een en een is geen twee

Veel bezitters van honden hebben een overeenkomend gedrag met hun dier. Ook hun uiterlijk heeft vaak een gelijkenis.

Door
Jan Eenvoud

Is dit bij de kleindierenhouders en -fokkers ook zo?

Ik geloof van niet, want als ik over mijn hoofd voel had ik beter biljartballen kunnen kweken dan Zijdehoenders.

De fokkers van naakthalskippen of van Franse hangoren kan ik er ook niet specifiek tussenuit halen.

Zijn wij dan zo'n aparte groep of wat is dit dan toch?

Ook de Nederlandse taal heeft moeite met dieren en bij geslachtsverschil valt dit op.

We spreken over een kat en een kater, maar niet over een rat en een rater. Bij de kippen heb je een hen en een haan, maar bij een varken niet een zeug en een zaag.

Bij een kippenclub zal de voorzitter nooit openen met geachte broeders en broedsters, misschien zouden ze wel boos worden of hem uitlachen.

Ook in de rekenkunst kloppen getallen niet altijd. Zo eenvoudig ligt dat allemaal niet.

Terwijl in de rekenkunst 1 en 1 gewoon twee is.

Maar in de handel en de fokkerij is dit helemaal niet zo.

Hierbij denk ik dan aan de beginnende fokkers, met een tiet geld in de achterzak.

Eenmaal op de show kopen ze enkele zeer fraaie dieren of nog liever een uitmuntend dier.

Eenmaal thuis worden de dieren bij elkaar gezet en dan maar even wachten tot de jonge dieren met een F of U er met bosjes uit rollen.

Maar zo gaat dit absoluut niet en dan zijn ze teleurgesteld in moeder natuur.

Hoe simpel kan een mens zijn en denken, het is helaas in deze liefhebberij helmaal niet zeker dat een en een twee is... begrijpt u!

En daarom is het samenstellen van een goed setje van hond, kat, kip, konijn, of wat dan ook, niet eenvoudig!

*Je zult maar een vrouw hebben...
die van kippen houdt...*

Kip van de Maand

*Jut en Jul.
(Foto: Marcella Blom).*

Nieuwe wet Dierenwelzijn

► Nieuwe dierenwet raakt miljoenen huisdieren

Konijnenhok en vogelkooi in ban

Konijnen en vogels mogen vanaf 2023 mogelijk niet meer in een hok of kooi worden gehouden. Dat is het gevolg van een nieuwe dierenwet, die vorige week geruisloos is aangenomen door de Eerste Kamer. Minister Carola Schouten van Landbouw zit ermee in haar maag.

Peter Winterman
Den Haag

Huisdierreigenaren dreigen in grote problemen te komen door een wetswijziging waarmee de Eerste Kamer vorige week instemde. Die wet, ingebracht door de Partij voor de Dieren, regelt dat dieren vanaf 1 januari 2023 geen pijn of ongemak meer mogen hebben als ze in een stal, hok of kooi worden gehouden.

De wet gaat niet alleen over vee,

zoals kippen, varkens en koeien, maar ook over huisdieren.

'Hier afscheid van moeten nemen zou ik vreselijk vinden'

De nieuwe dierenwet veroorzaakt grote opschudding bij liefhebbers van honden, katten, vogels en konijnen. Moeten huisdieren weg omdat hun 'natuurlijk gedrag' wordt ingeperkt?

Regenald Boree

Almere

Als ik kon, zou ik mijn konijn nu wel in een kooi houden. Maar dat kan niet. Dat is de boodschap van de nieuwe wet. Het is niet alleen de wet die de pijn of ongemak verbodt, maar ook de kooi of hok. Dat is een grote verandering. Het is niet alleen de wet die de pijn of ongemak verbodt, maar ook de kooi of hok. Dat is een grote verandering. Het is niet alleen de wet die de pijn of ongemak verbodt, maar ook de kooi of hok. Dat is een grote verandering.

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

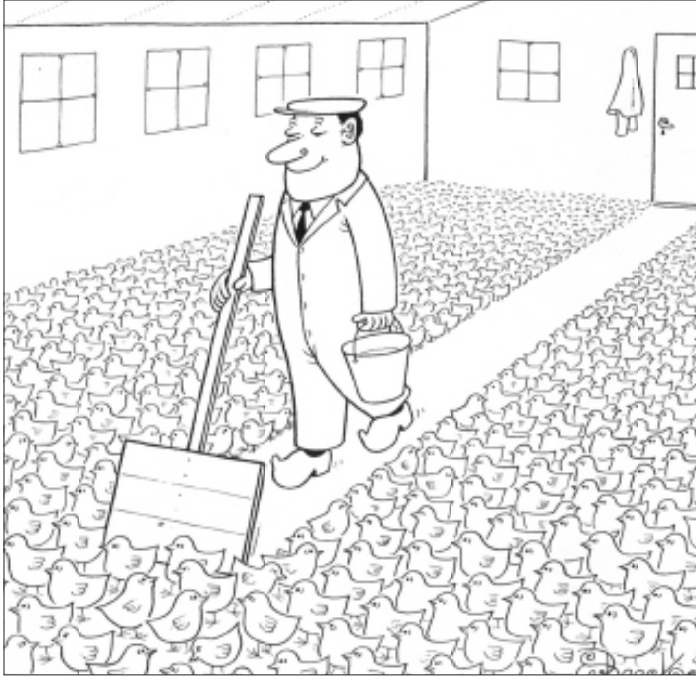
Het kabinet gaat de gevolgen voor dierenbezitters onder de loep nemen na een door het parlement afgedwongen verandering van de dierenwet.

Het is de dierenpartij gelukt om een meerderheid te vinden om de Wet Dieren te veranderen. De partij vierde de politieke 'overwinning' met een veganistische taart en beoogt met de aanpassing van de wet dat de veehouderij uiterlijk 2022 is aangepast naar het 'perspectief van het dier' waarbij 'soortgelijk gedrag leidend' is.

Concreet wil de dierenpartij dat bijvoorbeeld industriële eendenhouders zorgen voor zwemwater en dat konijnen van hobbyhouders niet in een kooi mogen zitten, maar in de grond moeten kunnen graven.

Nieuwe wet Dierenwelzijn

Ook zouden dieren niet meer massaal bij elkaar mogen zitten. Dat zou enorme gevolgen kunnen hebben voor de landbouwsector. Door de wijziging moeten boerenbedrijven mogelijk compleet verbouwd worden.

Het zou gevolgen kunnen hebben voor huisdierbezitters. Het is de vraag wat kan en mag met huisdieren.

Of het allemaal zo ver gaat komen?

Demissionair minister Carola Schouten (Landbouw), noemde de wetswijziging eerder onuitvoerbaar.

De praktijk

De CU-bewindsvrouw zegt dat de wijziging door de dierenpartij zo 'open is geformuleerd' dat er nu moet worden gekeken naar de invulling. *"Daarvoor moet ik weten wat de juridische impact is, hoe het zich verhoudt tot internationale regelgeving, de handhaving en ook wat het allemaal concreet zou moeten gaan betekenen voor het houden van dieren in Nederland."* De wet zou daardoor ook impact kunnen hebben op het houden van huisdieren.

Verzet in de Tweede Kamer

Berouw komt na de zonde...

De Eerste Kamer ging geruisloos akkoord.

Pas *daarna* kwam er enorme ophef over de mogelijke gevolgen en waren de poppen aan het dansen...

Volksvertegenwoordigers werden wakker, keken op van hun tablet...

Oei... dat zou stemmen kunnen kosten...

Om onrust onder baasjes van huisdieren te temmen kwam een groot deel van de Tweede Kamer plots in verzet tegen deze veelbesproken wijziging van de dierenwet. De PvdD stelt dat de wijziging boeren via de rechter kan dwingen om hokken en stallen voor 2023 aan te passen. Andere partijen stelden dat ook mensen met huisdieren te maken zouden krijgen met allerlei strenge regeltjes. En er zijn al heel strenge richtlijnen voor het houden van dieren.

Nieuwe wet Dierenwelzijn

De onrust onder huisdierenbezitters en boeren was en is groot. Demissionair minister Carola Schouten (Landbouw) kon geen duidelijkheid geven. De wijziging van de dierenpartij was volgens haar zo algemeen opgeschreven dat het onduidelijk is wat de juridische gevolgen zijn en hoe ze het precies moest invullen.

10 juni: Keuteltjes werden ingetrokken en de soep werd niet zo heet gegeten als die was opgediend...

Donderdag 10 juni werd er in de Kamer voor de derde keer in korte tijd gesproken over deze spraakmakende dierensoep.

Inmiddels hadden zoveel partijen kenbaar gemaakt dat mensen met huisdieren niet de dupe mochten worden dat Schouten dit kan zien als een 'duidelijke politieke uitspraak'.

Maar hoe kon een (niet geïnteresseerd?) parlement dan al tabletkijkend eigenlijk eerder met dit voorstel instemmen?

Waarschijnlijk was de onrust en ophef niet voorzien...

De verandering van de wet gaat volgens de Kamer nadrukkelijk over de veehouderij. Hobbydierhouders hoeven waarschijnlijk niet te vrezen voor deze aanpassing van de dierenwet. Voor demissionair minister Schouten was duidelijk dat ze zich niet hoeft te richten op de hondenmand of parkieten in de huiskamer. Zolang als het duurt...

Gezelschapsdieren

"Ik hoor nu dat de Kamer zegt dat het niet gaat over gezelschapsdieren. Ik zal zorgen dat dit punt wordt meegenomen in de analyse" zei de minister.

Niet het gedrag, maar wel deze gedachte is bij politici nog steeds de ver-van-m'n-bed-show...

Dit door de Tweede en Eerste Kamer aangenomen amendement, dat een einde maakt aan de aantasting van het welzijn van dieren ten gevolge van de wijze van huisvesten, brengt zowel demissionair minister Schouten als de veehouderij in de problemen. Een amendement is geen motie die ze terzijde kan schuiven. Nu de Tweede en Eerste Kamer het amendement hebben aangenomen, is de wetswijziging een feit. Als gevolg van het amendement is het per 1 januari 2023 niet langer toegestaan dieren fysiek aan te passen aan de wijze waarop ze zijn gehuisvest.

Het amendement leidt tot een wijziging van artikel 2.1 van de Wet Dieren. Dat artikel gaat over dierenmishandeling en houdt nu al een verbod in om bij dieren pijn of letsel te veroorzaken of de gezondheid of het welzijn te benadelen. Daarbij staat de kanttekening dat er sprake kan zijn van een redelijk doel, waardoor verboden handelingen toelaatbaar zijn. Door het amendement van kan de wijze van huisvesten niet langer als redelijk doel worden beschouwd. Zo kan een fokker of liefhebber die zijn dieren in te krappe hokken houdt, niet zeggen dat hij het welzijn van zijn dieren wel moet aantasten, omdat hij niet genoeg ruimte heeft.

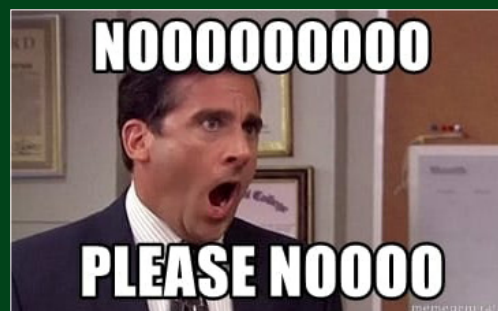
Dat er aan huisvesting eisen worden gesteld in het kader van dierenwelzijn, om misstanden aan te pakken, is goed.

Zeker als je naar de 'huisvesting' bij broedfokkers kijkt.

Maar ook (te)veel kippenliefhebbers houden dieren in een ren met de oppervlakte van een 'postzegel', zonder mogelijkheden om te graven of een stofbad te nemen of gras(!) te kunnen pikken.

Eierseksen. Met in-ovo geen haantjes meer

Door
David Vanden Eynde

In De KippenLiefhebber nummer 1 staat een uitgebreide reportage over de in-ovotechniek. Die paste ik toe. Dit fokseizoen liet ik enkel hennen uit hun ei komen. Ik ben blij dat ik dit heb kunnen verwezenlijken. Gisteren de allerlaatste in-ovo gedaan voor dit broedseizoen.

Ik wil bij deze ook Marion Blom en Evelien Kooite bedanken voor de (online) hulp. Ik heb het allemaal van hen geleerd, op afstand weliswaar. Als ik de eerste keer bekijk tov nu....

Ik ben vooral blij dat ik niet meer met hennen zit. Want als ik alles moest uitbroeden zonder in-ovo.... halleluja!!

Ik had een test van 13 eitjes met 9 hennen!!! Stel je voor!!!

We wachten nu op de eerste workshop die de dames binnenkort gaan organiseren... nog even geduld.

Waar moet je bij de aanschaf of bij selectie van kippen op letten?

Het is weer de tijd!

Fokkers en liefhebbers hebben weer kuikens en halfwasjes in overvloed. Zowel fokkers als liefhebbers moeten selecteren: wat wil je houden, en wat moet verhuizen.

Fokkers selecteren dieren die het standaardideaal benaderen om weer mee verder te fokken. Dat standaardideaal is per ras verschillend. Bij het ene ras is de kleur een primair punt, bij het andere de vorm van de kuif of het silhouet. Een liefhebber maalt daar niet om, vind iets mooi of minder mooi. Maar zowel fokkers als liefhebbers moeten letten op fouten, die het dierenwelzijn aantasten.

Iedereen mag fokken wat hij wil en wat hij mooi vindt. Maar als je je eigen kippen wilt beoordelen op rastechnische punten of, als je mee wilt doen aan shows, moet je echter wel de standaardbeschrijving voor ogen houden. **Keurmeesters spiegelen een dier aan de standaard, NIET aan wat mooi is!**

Gelukkig bestaat er binnen rassen nog veel variatie. Dat geeft ons de gelegenheid om te selecteren. Bij de meeste rassen is er door de jaren heen een ontwikkeling te zien.

Zo'n 40 jaar geleden had nog niemand van een eendenvoet, een vorktand of een dakpanstaart gehoord. Standaardmatige dieren uit de jaren zeventig zouden kwalitatief nu niet meer mee kunnen doen wat betreft rastechnische punten. Net als bij andere zeldzame huisdierrassen helpt het hanteren van een standaardbeschrijving om de fokrichting te bepalen. Maar het is goed om te bedenken dat deze standaardbeschrijvingen ook "alleen maar" door mensen zijn bedacht. Dat geldt niet voor diskwalificerende fouten, ergo fouten die het dierenwelzijn aantasten!

Wat is een kip?

Een kip kan wit zijn, of bruin, of zwart... Het is een legkip, of een vleeskip, een bastaard, of...

een raskip.

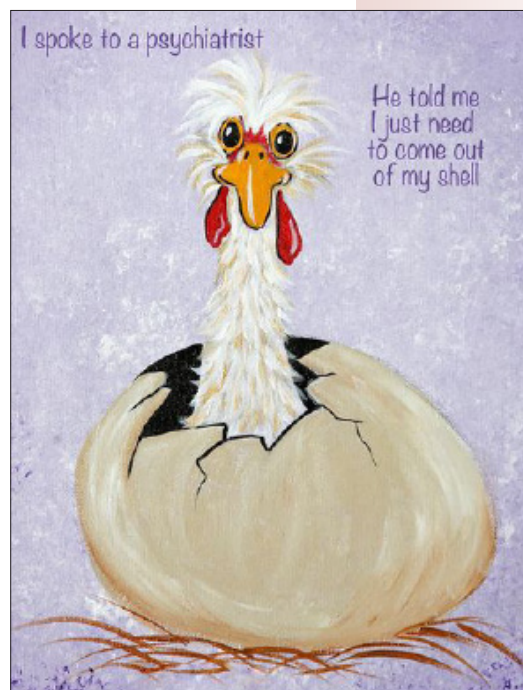
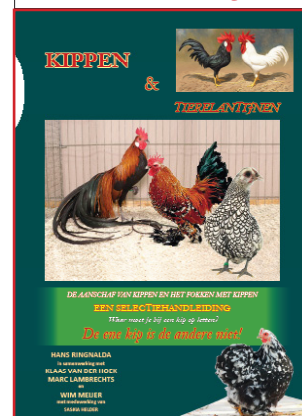
Het kruisen van verschillende rassen of variëteiten betekent het samenbrengen van verschillende erfelijke eigenschappen. Die mengen zich, verbasteren, vandaar de naam bastaard.

Bastarden kunnen heel mooi zijn. Maar dat mooie maakt hen nog niet tot een raskip. Raskippen worden gefokt om hun specifieke eigenschappen en hun uiterlijk. Er zijn nog veel kippenrassen, en ook krielkippen, de kleine versie daarvan.

Ze worden als ons biologisch cultureel erfgoed in stand gehouden door hobbyfokkers.

Bron:
**KIPPEN &
Tierelantijnen**

Waar moet je bij de aanschaf of bij selectie van kippen op letten?

Raskippen worden gefokt naar een ideaalbeeld. Zo'n ideaalbeeld is in tal van jaren bijgeschaafd. Bij het ene ras is dat makkelijker te benaderen dan bij het andere ras. Elk ras heeft specifieke raskenmerken, zoals de staartvorm, de kuifvorm, de beenkleur, de voetbevedering, de kleur etc. De ene fout weegt minder zwaar dan de andere, en fouten zijn ook rasafhankelijk. Wat bij het ene ras een must is, is bij een ander ras een fout.

Selectie is dus een kwestie om bij de uitsluitingsfouten te beginnen, dan met de fouten die zwaar wegen, en uiteindelijk de lichtere fouten. In de praktijk zal een fokker dieren met een mix aan lichte fouten na selectie overhouden, want een ideaal dier bestaat niet. Dieren om mee verder te fokken en showdieren. Bij een raskip zijn er tal van punten die net niet aan dat ideaalbeeld zullen voldoen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen fouten en uitsluitingsfouten.

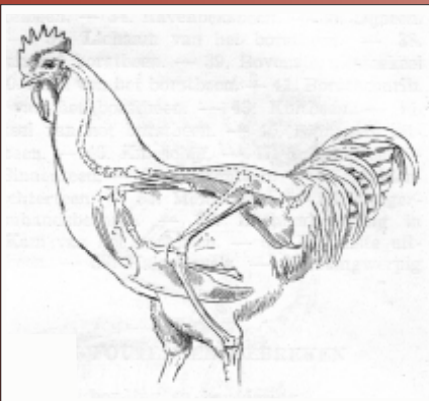
Uitsluitingsfouten zijn ernstige afwijkingen.

Op welke punten let een fokker bij het selecteren?

Dat zijn er nogal wat:

Het skelet

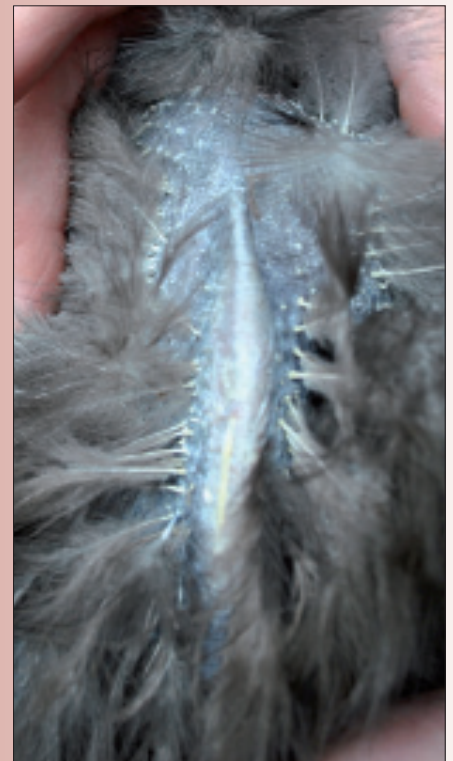
(skeletafwijkingen als een karperrug, een scheve staart, een krom borstbeen)

Een karperrug.

Bij een scheve staart staat de staart niet in lijn met de lijn van de hals naar de staart (groen), maar afwijkend daarvan. De rug is dan meestal krom vergroeid.

Een krom borstbeen.

Het type

(het silhouet, de vorm van een dier)

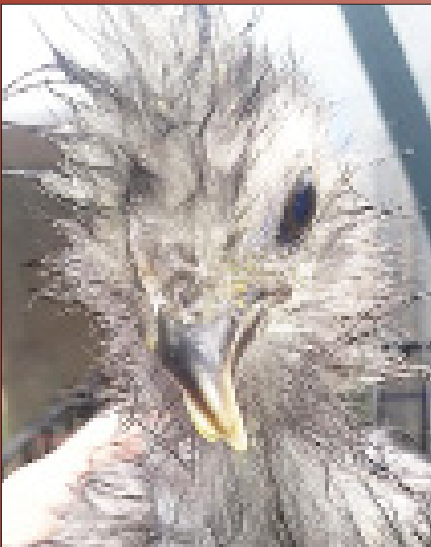
De kleur en tekening

Waar moet je bij de aanschaf of bij selectie van kippen op letten?

De kop

(de kam, de ogen, de kinlellen, de oorlellen, de snavel en afwijkingen als een kromme snavel of een kruissnavel, en indien aanwezig: de wenkbrauwen, de kuif, de baard, de oortoeven, de naakthals)

Kromme snavel.

Extreme kruissnavel. De ondersnavel is sterk verkort en net als de bovensnavel gedraaid.

De vleugels

(de vleugeldracht en de axiaalpen, spleetvleugels en slappe vleugels, draaipennen en schaarvleugels, veerdefecten en dubbele slagpennen)

De benen en tenen

(de beenlengte, de beenkleur, veerstoppels bij kaalbenige rassen, de nagels, sporen en de stand van de benen en indien aanwezig: bij vijftenigheid de stand van de tenen, been- en voetbevedering, gierhakken en afwijkingen als een kromme teen, een eendenvoet, een webvoet, een klompvoet)

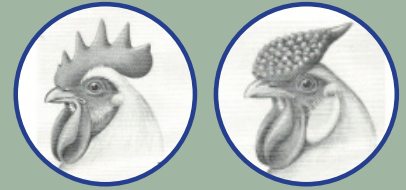
Klompvoet.

Webvoet.

De veerstructuur

(indien aanwezig: krulvederigheid, zijdevederigheid)

Er zijn vijf primaire kamvormen:

- de enkele kam
- de rozekam
- de erwtenkam
- de walnootkam en
- de duplexkam.

In "KIPPEN & Tierelantijnen" worden alle onderdelen van een kip beschreven.

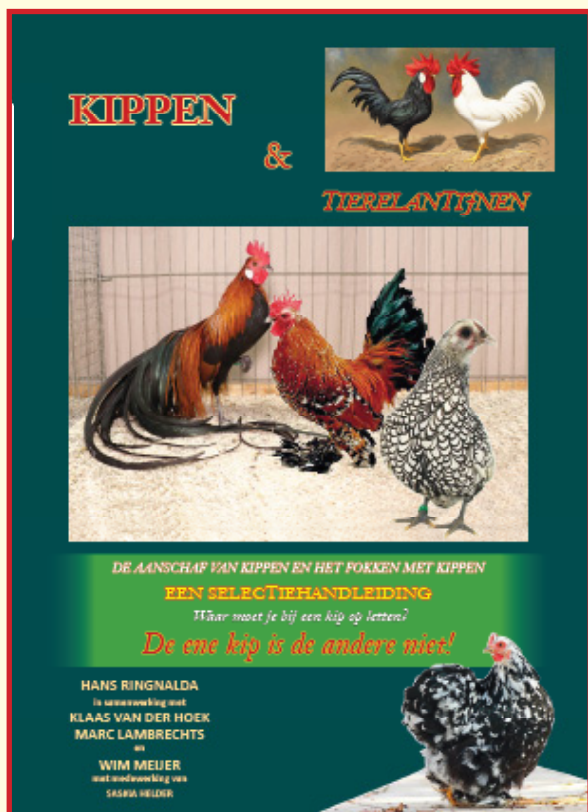
Met wat goed is, en een uitleg waarom iets fout is.

Bij een klompvoet is de buitenteen onder de voet gedraaid.

Bij een webvoet zijn twee tenen door het teenvlies samengegroeid.

KIPPEN & TIERELANTIJNEN

124 pagina's, gebonden, met
meer dan 500 foto's!

Waar moet een liefhebber, die een kip wil aanschaffen op letten?

Waar moet een (beginnende) fokker op letten bij het selecteren van kippen als hij ermee wil fokken?

Alle eisen waaraan raskippen moeten voldoen staan beschreven in de standaarden van het Vlaams Interprovinciaal Verbond van Fokkers van Neerhofdieren (VIFVN) en Kleindier Liefhebbers Nederland (KLN).

Een rastechnische fout zal een liefhebber veelal een zorg zijn... maar...
dat ligt anders bij fouten die het welzijn van een dier negatief beïnvloeden!

Fouten waardoor een kip niet meer kan zien of niet meer normaal kan lopen...

Wat is goed, wat is (ook rastechnisch) fout en wat is uit het oogpunt van dierenwelzijn héél erg fout?

Dé ideale kip is slechts te realiseren, door theoretisch van de ene kip de kop af te knippen, van een andere de benen, van een derde de staart, van een vierde de... en alle onderdelen samen te plakken tot één geheel... Theorie... want dat gaat niet.

Een boek over onderdelen van kippen?

Hoe verzin je het...

Een boek over de 'onderdelen' van een kip...

Een normaal mens denkt dan toch aan een filet of een kippenpoot?

Volgens het woordenboek is de betekenis van tierelantijnen versierselen zonder nut. Zonder nut? **Dit boek opent uw ogen...!**

Want gaandeweg kwamen we onder de indruk van de inhoud van dit boek!

De ogen, de snavel, de kam, de oorlellen en de kinlellen, een kuif, een baard, oortoeven, een gewone bevederde hals, een naakte hals, een gewone staart, een lange staart of staartloos (bolstaart), zijdevederige of krulvederige veren, korte of lange benen of benen met voetbevedering, alle zijn het versierselen van een kip.

En al die versierselen in al haar mooie variaties vallen op.

Maar elk ras heeft zijn eigen specifieke punten.

Want... de ene kip is de andere niet!

Alle onderdelen zijn van nature in verschillende combinaties bij elke kip aanwezig. Bij een raskip zijn deze geperfectioneerd.

Maar... ze kunnen ook afwijken! En zulke fysieke fouten kunnen later voor een kip zelf, én de eigenaar, voor narigheid zorgen!

KIPPEN & Tierelantijnen is geschreven door Hans Ringnalda, in samenwerking met Klaas van der Hoek, Marc Lambrechts en Wim Meijer, met medewerking van Saskia Helder.

"Kippen & Tierelantijnen" is, met recht, na de all round uitgave "KIPPENMANIA & Kippenvaria", dat in november 2019 verscheen

opnieuw een meesterwerk!

Op het cover is te lezen:

"As a songwriter...

Liefde, dood, bedriegen, vreugde, verdriet...

Daar is alles al over geschreven toch?

Maar nieuwe songs kwamen en komen toch steeds weer...

Zo is het met kippen ook.

Wat is er nog aan zinvols over kippen te schrijven, wat nog niet geschreven is?

Net als teksten voor songs...

Plotseling blijkt er een onderwerp te zijn waar nog nooit over geschreven is...

Dat "nog nooit" is in dit boek op een rijtje gezet.

Hoe de onderdelen van een gezonde (ras)kip er uit moeten zien, en wat minder goed of zelfs fout is".

De auteurs hebben alle onderdelen van een kip met tal van variaties daarvan bij de verschillende rassen beschreven en afgebeeld, met allerlei fouten en afwijkingen.

Maar liefst meer dan 500 foto's uit de praktijk illustreren de tekst!

Niet alleen als hulp bij de aanschaf van kippen, maar óók als hulp bij het selecteren van kippen om mee te fokken... **is dit boek...**

een échte selectiehandleiding voor liefhebbers én voor fokkers!

Kortom:

opnieuw een regelrechte aanrader!!!

Zie: www.avicultura.eu

Waar moet je bij de aanschaf of bij selectie van kippen op letten?

Waar moet een liefhebber bij aanschaf op letten?

Schoonheidsfouten zijn voor een liefhebber minder of niet relevant. Een liefhebber kan bij de aanschaf van kippen letten op die fouten, die het welzijn van een dier aantasten, zoals pootafwijkingen (klompvoet en webvoet), snavelafwijkingen (kruissnavels en kromme snavels).

Dat zijn fouten die ook op een tentoonstelling tot diskwalificatie leiden.

Bij de aanschaf van kuikens of halfwasjes, zeker op een markt, komt steevast vroeg of laat het dilemma:

**is het een hennetje...
of is het een haantje?**

Dat is voor een leek bijna niet vast te stellen, totdat Clara plotseling gaat kraaien en een Klaas blijkt te zijn, en Jodocus plotseling een eitje legt, en Josefien blijkt te zijn...

Er zijn nogal wat verschillen tussen hanen en hennen...

Zowel een haan als een hen kun je trainen om een kopje koffie of thee in te schenken.

Bijzonder is, dat hennen dan vaak denken: "hé, kun je dat niet ff zelf doen"... en de hanen... als butler trouw hun taak uitvoeren... *Logisch toch dat je dan een haan wilt?*

Hoewel soms een haan een wel erg militairistische inslag kan vertonen...

Maar... zonder haan geen (nieuwe) hennen, en zonder hen geen (nieuwe) hanen!

Waar moet je bij de aanschaf of bij selectie van kippen op letten?

(Foto: Kim Strijd).

En ja, hanen kraaien...
En hennen leggen eieren...
wat hanen weer niet doen.
Maar goed, "men" wil dus,
om diverse redenen, alleen
maar hennen.

Maar...
hoe kun je nu zien of het
een haantje, of...
een hennetje is?

Hé hé...
En ik dan?

Feestje???

HOERA!
Het is een hen!!!

Gezellig...
weer een lid erbij
van ons
kakelclubje...

Leuk als we
samen
weer uit fietsen
gaan!

Geslachtskenmerken

Afhankelijk van het ras zijn er genoeg kenmerken waarmee je het geslacht bij halfwasjes kunt vaststellen:

- de kleur van de kop
- de kleur van de snavel
- de lengte en vorm van de vleugels
- de kleur en tekening van de staart
- de kleur van de borst
- doorkomend schouderrood
- de ontwikkeling van het schoudergewricht
- de grootte en kleuring van de kam en kinlellen
- doorkomende sierbevedering
- de houding en de lengte en dikte van de loopbenen

Al die kenmerken staan uitvoerig, geïllustreerd met zo'n 500 foto's, beschreven in

"**KIPPEN...**

Is het nou een hen...? Of... toch een haan?"

(Foto: Masha Hadabonita).

KIPPEN... Is het nou een hen...? Of... toch een haan?

**144 pagina's, gebonden, met
meer dan 500 foto's en afbeeldingen!**

Om het geslacht van kuikens en halfwasjes te kunnen vaststellen zijn er kenmerken als de snelheid van bevedering, de kleuring en ontwikkeling van de kam en kinlellen, kleurslaggebonden kenmerken, het schouderrood, de sierbevedering, de houding van een dier of de vorm van een kuif. *Dames hebben eyeliner...*

Wist u dat dat dat voor de henkuikens van een aantal kleurslagen ook opgaat?

Alle kenmerken worden beschreven!

Zelfs net ontdekte als de snavelkleur en de groei van het schoudergewricht.

Met bij elk kenmerk foto's van kuikens en halfwasjes (vraagfase), én van dieren als (bijna) volwassen (antwoordfase)!

Ook het seksen van kuikens en de geslachtsbepaling via DNA komen uitgebreid aan bod.

Uitgangspunt van de auteurs was om voor elke kippenliefhebber letterlijk alle kenmerken waarmee het geslacht van jonge dieren kan worden vastgesteld compleet op een rij te zetten.

En... daar zijn ze volledig in geslaagd!

Wéér een supergoed boek!

Op social media zetten mensen jaarlijks honderden foto's van kuikens en halfwasjes, met telkens opnieuw de vraag:

is het nou een HEN of een HAAN?

Een keer op keer terugkerend item.

Want een van de moeilijkste dingen voor een liefhebber of fokker van kippen is het vaststellen van het geslacht van jonge dieren!

Nu zijn voor het eerst letterlijk álle kenmerken, waarmee je het geslacht kunt vaststellen, compleet op een rij gezet!

Geïllustreerd met tal van foto's hoe je de verschillen tussen een hen en een haan kunt zien. Maar ook wijdverbreide fabeltjes hoe je het geslacht zou kunnen vaststellen komen aan bod.

Dit alles maakt dit boek uniek!

KIPPEN... is het nou een hen? of... toch een haan? is geschreven door Hans Ringnalda met medewerking van Klaas van der Hoek en Wim Meijer, met medewerking van Berend Beekhuis, Patrick Butaye, Petra Donkers, Lubbert Hofman, David Vanden Eynde, Karin van Lieshout, Joyce Siepel en Conny Veenendaal.

“Kippen...

Is het nou een hen? Of... toch een haan?”

Deze uitgave is voor mensen die met kippen fokken bijzonder interessant. Want het met zekerheid vaststellen van het geslacht van kuikens en halfwasjes is vaak moeilijk!

Wist u dat er relatief vaak intersekse voorkomen? U niet?

Wij ook niet, maar nú wel!

Honderden foto's van liefhebbers en fokkers zijn opgenomen.

De ene nog illustratiever dan de andere.

Dit boek is daardoor met recht opnieuw een boek ván en vóór kippenliefhebbers!

Het is voor iedereen met de vraag 'hen of haan' een grote hulp en zal zeker op grote interesse stuiten.

Maar liefst 17 hoofdstukken boordevol informatie!

Ook doorgewinterde fokkers vinden er nieuwe informatie in!

Het is weer een initiatief van de “wandelende encyclopedie” in de kippenliefhebberij, en met recht een grote aanwinst!

In de teksten en de vormgeving is de hand van Ringnalda met zijn onnavolgbare humor 'met een knipoog' weer duidelijk te herkennen.

Opnieuw een leerzaam en bijzonder waardevol boek!

Kortom: wéér een regelrechte aanrader!!!

Zie: www.avicultura.eu

Waar moet je bij de aanschaf of bij selectie van kippen op letten?

Selectie betekent niet alleen het selecteren van kuikens en halfwasjes, maar ook van de eieren!

Het is altijd goed om de niet uitgekomen eieren te controleren! Bij eieren die niet uitkomen kunnen de broedomstandigheden niet optimaal zijn geweest. Meestal is dan de dooier niet opgenomen. *Maar het kan ook zijn, dat afgestorven kuikens afwijkingen vertonen.* Zo zijn kromme tenen, web- en klompvoetjes al te herkennen. Door de niet uitgekomen eieren te controleren krijgt u een beeld van de genetische achtergrond cq. gesteldheid van uw dieren. Komen afwijkingen vaker voor, dan kan de combinatie van de ouders genetisch niet juist zijn. Als beide ouders recessieve, negatief uitwerkende genen dragen, dan kunnen de nakomelingen die fokzuiver, homozygoot, meekrijgen. In dat geval kan het raadzaam zijn de haan of de hen te wisselen. In De KippenLiefhebber nummer 7 schreef ik "Kippen en kuiven". En met name over een niet gesloten protuberans. De genen die een protuberans veroorzaken kunnen door de invloed van andere genen 'ontsporen'.

Het vreemd afgekorte bovensnaveltje is goed te zien.

Niet alleen lagen de hersentjes bloed, maar ze waren ook qua vorm gedeformeerd.

In dit geval betrof het een kuiken uit een kruising tussen een Leghorn en een Zijdehoen.

De blootliggende hersentjes zonder schedel.

Dat was het geval met dit kuiken, dat een verkorte en stompe bovensnavel had, maar toch nog kans zag een gaatje te pikken. De fontanel bleek niet gesloten en de hersentjes lagen bloed.

Waar moet je bij de aanschaf of bij selectie van kippen op letten?

Kwam het recessieve gen $r+$, dat in fokzuivere, homozygote vorm $r+/r+$ een (grote) enkele kam veroorzaakt, in "aanvaring" met het autosomale incompleet dominante gen Cr (van Crest = kuif)? Onderzoeken tonen niet aan, dat er een interactie is tussen een kuif en een kamvorm.

Want door een kuif wordt een kam naar voren 'gedrukt', en een in aanleg grote enkele kam 'verfrommelt' dan door gebrek aan ruimte. En die kam, en de hersentjes en/of een protuberans moeten op hetzelfde schedeltje een plek zien te vinden. En dat lukt dus niet altijd.

De natuur is dan onverbiddelijk...! Wat niet 'deugt' heeft geen kans op overleven... Survival of the fittest!

Justine Brinksma fotografeerde dit bijzondere geval.

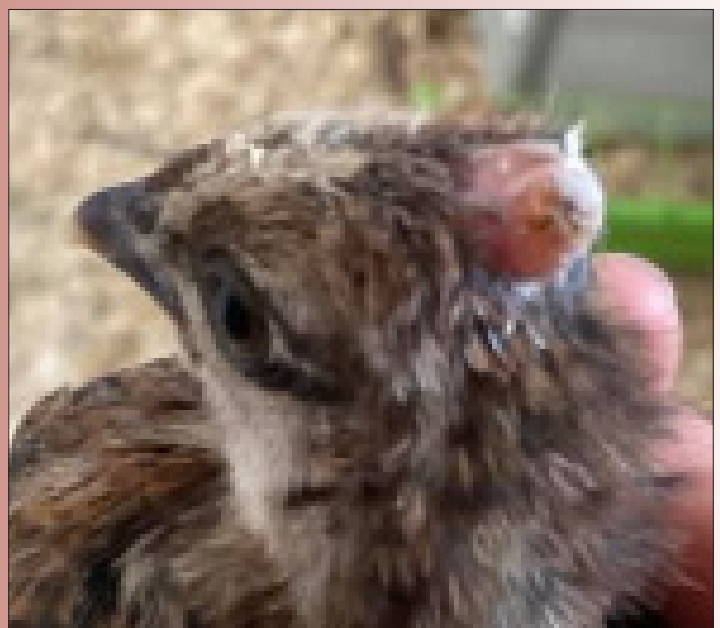
Soms blijft een kuiken leven, maar zal weinig overlevingskansen hebben.

Benut daarom de 'kans' om de genetische 'gezondheid' van uw dieren te controleren, door de niet uitgekomen eieren te inspecteren, voordat u ze in de klike gooit!

En nóg beter: fotografeer datgene wat niet klopt!

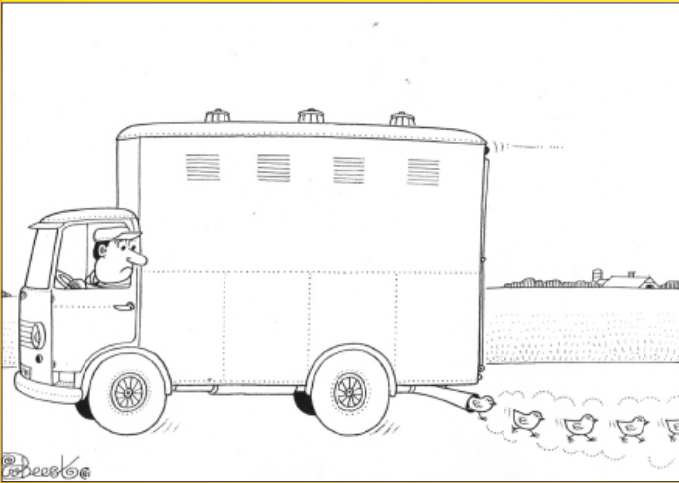

De hersenen ontwikkelden zich niet alleen onder de ontbrekende schedel, maar ook verder in de hals...

(Foto: Kim Decraemer).

Ditjes en datjes en weetjes

Moet u kippen vervoeren?

Zet ze dan niet in de kofferbak, maar in de cabine! En laat ze daar, als u uitstapt, ook niet lang staan!

Door de zonnestraling loopt de temperatuur snel op! Komt deze boven de 45 graden, dan sterft een kip!

Temperatuur

buiten °C	in de auto	
	na 10 minuten	na 30 minuten
21	31	40
24	34	43
27	37	45
30	40	48
32	43	51
35	45	54

(Redelijk) koel water bij warm weer?

Dan kun je in de drinktoren of drinkbak een bevroren cool pack of een koelelementje uit een koelbox leggen.

Dan de toren of bak verder met water vullen. Het werkt de hele dag!

Een graszode in de ren, vol wriemelende beestjes.

Een traktatie en uiterst gezond!
(Foto: Luc Cappelle).

Heeft u ook wel eens, dat een hen in een legnest gaat zitten broeden? En dat u dat nest, als de kuikentjes uitkomen, niet kunt verplaatsen? Of dat u een broedse hen broedsaf wilt maken?

Dan is een lege jerrycan als legnest handig!

Wordt er een kip broeds, dan kun je haar gemakkelijk verplaatsen.

Wil je niet dat ze gaat broeden?

Dan draai je de jerrycan om met de opening tegen de wand. Werkt perfect!
(Foto: Herman van Olst).

Van Serama's naar Cemani's

Van kinds af aan heb ik altijd dieren gehad: katten, honden, hamsters en later ook baardagamen. Toen ik in Delft kwam wonen had ik even geen huisdieren. Voor mij een enorm gemis, maar omdat mijn (inmiddels) man geen dieren gewend was, zou er niets in huis komen. Ja, wat wordt het dan in een klein huisje met een eveneens piepklein stadstuin? Piepkleine kippen natuurlijk!

Ik kan me herinneren dat een tante van mij ooit een eenzaam kuiken heeft laten opgroeien tot knuffelkip: Suus. Waar mijn tante was, was Suus ook.

En ik wilde ook wel zo'n Suusje.

Zo geschiedde. Na een speurtocht op internet kwam ik uit op kippen, passend bij onze woonsituatie: Serama's.

En als ik iets wil, dan moet dat ook meteen natuurlijk, maar uiteraard niet zonder grondig geïnformeerd te zijn. Nadat ik alles opgezocht had over de zorg van kippen wat ik maar kon vinden en alle spullen had aangeschaft om de kleintjes een goed huis te kunnen bieden, zijn we in de auto gestapt naar een fokker van serama's. Het werden 4 kuikens van een dag of 5 oud. Hennen of hanen?

Geen idee... dat merkten we vanzelf wel.

Eenmaal thuis hebben de kuikens de eerste maand in een caviakooi in de woonkamer gezeten, zodat ik ze elke dag goed in de gaten kon houden en vooral kon vertroetelen. 's Avonds op de bank even de kuikens in mijn handen.

Mijn eerste kuiken: Serama Tika. Inmiddels woont zij al enkele jaren bij Judith Spierings.

Dus een stenen schuur met een automatische hok-opener was geen overbodige luxe.

Na een tijdje kregen we helaas toch wat klachten vanwege de hanen, waardoor we er 1 hebben moeten weggeven aan een oom van mijn man.

Al die tijd heb ik contact gehouden met de fokker en uiteindelijk kwam ook het besluit om zelf kuikens uit te broeden.

Door Esther Lemmens-Witteveen

Na een paar weken gingen de kleintjes de tuin in in een mooi nachthok in onze stenen schuur.

Dat was wel nodig, want het bleken 2 hennen en 2 hanen te zijn (niet ideaal in een dichtbevolkte omgeving).

Van Serama's naar Cemani's

*Voordat je ergens aan begint:
LEES JE IN!!!*

Ik was vooral verliefd geworden op de Ayam Cemani.
Maar waar vind je die?

Toendertijd (2013) waren ze nog moeilijk te vinden, maar gelukkig kwam ik via marktplaats iemand tegen uit Oostzaan. Broedeieren verkocht hij niet, maar ik mocht wel wat kuikens uitzoeken. Geweldig vond ik ze! Mooie dieren, maar qua karakter toch wel erg zenuwachtig, wat niet echt ideaal was bij de stadsboerderij: mensen werden bang van mijn kippen. Dat moest er toch uit te krijgen zijn?

Ook hadden deze Cemani's ook wel erg rode kammen.

Hoe nu verder??? Zoeken!

Zo kwam ik uit bij een fokker in Zwitserland, die mij wat eieren opstuurde, en via via ook nog bij een fokker in Duitsland, zodat ik meerdere lijnen had.

**Nu kwam het echte werk:
eieren uitbroeden en goed selecteren, maar waarop?**

*Gitzwart Cemanikuiken van 1 dag oud.
De eitand is hier nog goed te zien.*

Maar ook hier weer: ik moest natuurlijk weer alles weten wat er te weten viel. Een goede broedmachine aanschaffen, gelijk maar lid worden van de plaatselijke vereniging (en om het helemaal goed te doen, direct maar in het bestuur...), een plek gevonden voor de kippen bij een stadsboerderij, zodat ik ook wat haantjes kon houden.

En zo kon het fokken beginnen. Tegelijkertijd keek ik ook steeds meer om me heen naar andere rassen dan Serama's.

Serama Tika met haar natuurbroed.

Van Serama's naar Cemani's

Ik besloot om eerst in kleine hoeveelheden te fokken.

De eerste selectie was op zwarte poten en tenen. De kuikens met witte tenen mochten voor een symbolisch bedrag naar een nieuw huis.

Sporen van een cemanikuiken in een ei: Hierin is goed te zien dat het kuiken in ontwikkeling een flink gehalte melanisme (het zwarte gen) heeft.

Naarmate de kuikens ouder werden, selecteerde ik ook op de liefste, minst zenuwachtige karakters. Daar zou ik mee verder gaan. In de tussentijd kreeg ik ook wat meer ruimte, doordat we gingen verhuizen (2016) naar een plek met veel grond.

Dat betekende dat ik ook wat extra lijnen kon toevoegen.

En die vond ik in Drenthe en in Utrecht.

Met deze 4 lijnen ben ik uiteindelijk tot 2 lijnen gekomen en selecteerde ik verder op type en glans.

Van Serama's naar Cemani's

Paaskuikens: Cemani blauw x zwart (uiteindelijk zijn ze heel donkerblauw geworden).

Inmiddels zijn we al een aantal jaren verder en heb ik vooral hele lieve, rustige Cemani's die mooi zwart zijn en die hoger op de poten staan. Ik ben er nog niet, want bloed kruipt waar het niet gaan kan...

Er was een nieuwe uitdaging...

Het Delfts Blauwe Hoen

Cemani's zijn zwart. Maar een nieuw ras creëren, gebaseerd op de Cemani's, dat was, naast het continu verbeteren van de Ayam Cemani, ook een leuke nieuwe uitdaging: Het Delfts Blauwe Hoen. Hierover staat een uitgebreid verslag in De Kippen-Liefhebber nummer 4 (maart 2021).

Lees u in! Kennis is WETEN!

Lees u in!

Voorkom ellende!

Internet is mede bedoeld om vragen te stellen, informatie over een onderwerp te vergaren. Maar op social media zakt je bijna de moed in de schoenen...

Honderden keren worden dezelfde vragen gesteld, en dezelfde problemen aangekaart. Op zich is dat niet erg, maar gevaarlijker is het als vragen over een vermoedelijke ziekte bij een kip gaan. Helaas worden vaak onjuiste tips en adviezen gegeven.

IK KAN NIET NIET VAAK GENOEG ZEGGEN!

Juist om liefhebbers te helpen zijn daarom door een aantal idealisten en in pluimvee gespecialiseerde dierenartsen over speciale onderwerpen boeken samengesteld.

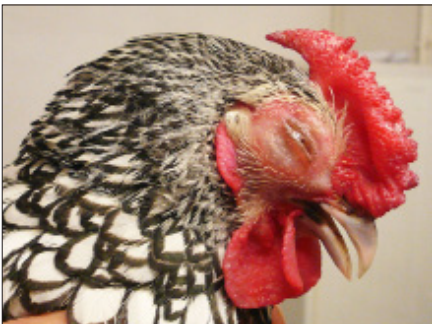
Avicultura geeft die kwaliteitsboeken TEGEN KOSTPRIJS uit in BEPERKTE oplagen. Er wordt geen stuiver aan verdiend!

De temperaturen worden weer hoger. Velen hebben halfwasjes. Mensen, kijk toch uit!

Want een kip is een prooidier!

Pas als het bijna te laat is zie je aan het gedrag van een kip dat er wat mis is! ***Verlies niet onnodig kipjes!***

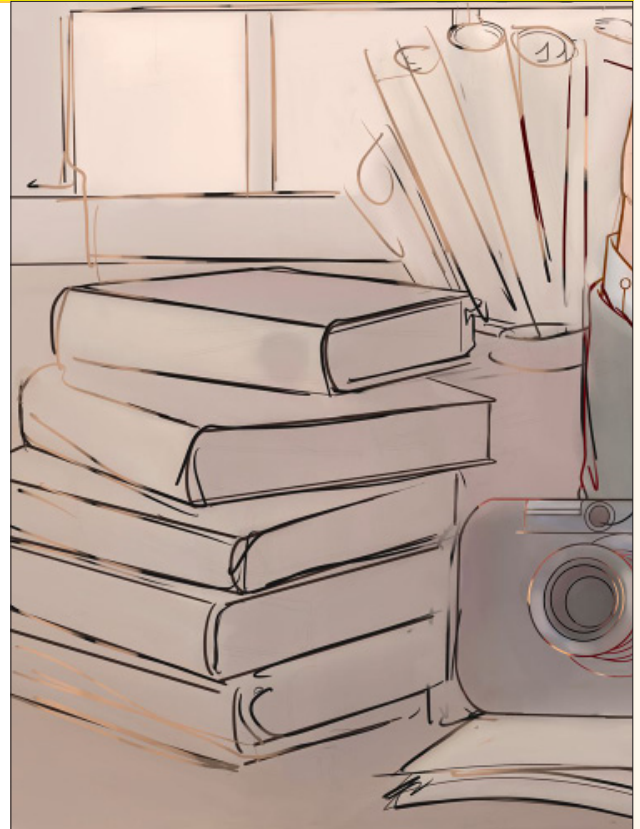
Dagelijks zie ik telkens soms letterlijk dezelfde vragen voorbijkomen!

"Mijn kip z'n kop is opgezwollen", "Mijn kip ziet bleek", "Mijn kip zit de hele dag te slapen", "Mijn broedse kip zat vanmorgen plotseling dood op de eieren", "Mijn kip heeft diarree", "Er zitten steeds vliegen op m'n kip"

Het is DE tijd van snot met dichtgekleefde ogen, van explosies van bloedluis, van coccidiose bij halfwas dieren, en, doordat de vleesvliegen er weer zijn, van Myasis, waardoor uit vliegeneieren maden komen die een kip in een dag letterlijk opvreten!

HERKEN OP TIJD DE SYMPTOMEN VOOR HET TE LAAT IS!

Lees u in!

Met het boek "Kippenziekten & Aandoeningen" (met meer dan 1.000 foto's!) kunt u tijdig symptomen herkennen en zien of er iets mis is met een kipje! Letterlijk alles is op een rij gezet! Mét de nieuwste én juiste informatie. ALLE(!) ziekten en aandoeningen die kuikens of een kip kunnen krijgen worden beschreven. Ook de efficiënte bestrijding van bloedluis, wat écht helpt, minder helpt en wat fabeltjes zijn! Geen hokus pokus middeltjes, die helpen... of nauwelijks... of niet... maar to the point!

Als hulp is er een uitgebreide Quickscan opgenomen, met pakweg 50 ziekte-symptomen, en wat daarvan de oorzaak kan zijn! Maar vooral: wat je ZELF (nog) kunt doen!

Dierenartsen hebben meestal geen pluimvee in hun opleiding gehad...! Gelukkig schaffen zij het boek zowel in Nederland als België dan ook aan!

Avicultura heeft geen reclamebudget en 'moet' het hebben van mond op mond reclame! Iedere liefhebber die het al in huis heeft kan u vertellen hoe waardevol dit boek is. Lees de recensie maar!

Herken op tijd symptomen!

Velen hebben door dit boek al kippen kunnen redden!

Een bezoek aan een dierenarts kost meer...

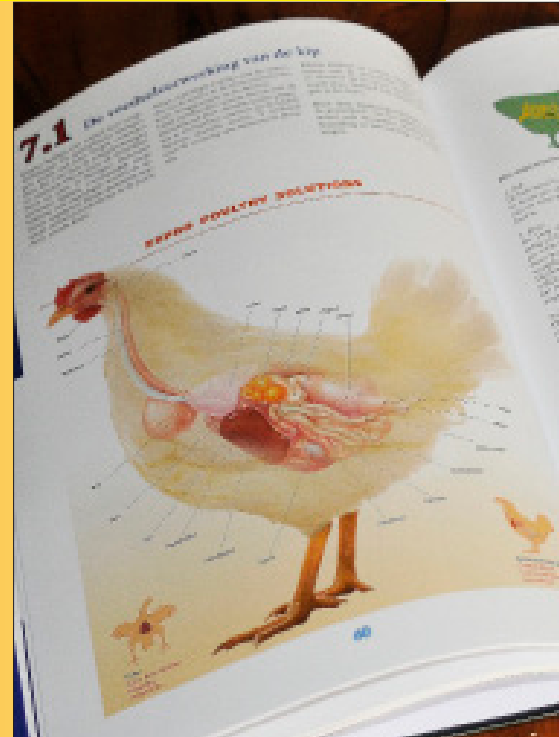
Wil Avicultura boeken verkopen?

JA!

Om kennis toegankelijk te maken, en het houden van kippen daardoor plezieriger.

NEE!

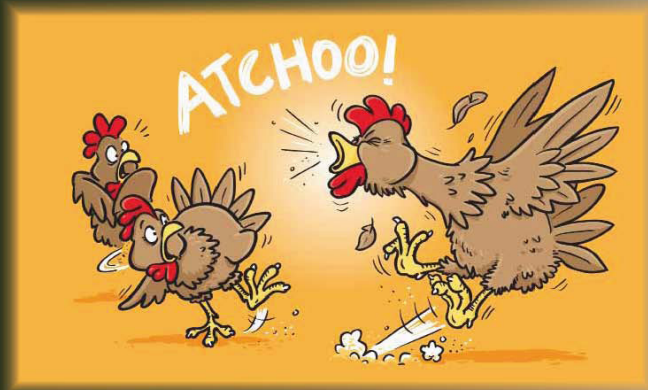
Niet om er geld aan te verdienen!

KIPPENZIEKTEN

&

AANDOENINGEN

Praktische handleiding voor kippenliefhebbers

HANS RINGNALDA
in samenwerking met de dierenartsen

HARRY ARTS
PIETER COLLA
VICTORIA TÜLLMANN

met medewerking van
IRENE BORGMAN
MONIQUE DE VRIJER
en
LIEKE WILLEMS

Eerste druk

Wie haalt het in z'n hoofd om een boek over kippenziekten te schrijven?

Een meesterwerk op pluimveegebied!

Uit reacties, met name op social media over optredende gezondheidsproblemen bij kippen, blijkt dat liefhebbers de symptomen van veel ziekten niet kennen. Steeds weer kwamen en komen dezelfde problemen en vragen voorbij. Dat geldt niet alleen voor complexere (door een dierenarts) te diagnosticeren aandoeningen, maar ook voor die, die eenvoudiger zelf zijn te herkennen. In de meer dan 50 jaar actief fokken met kippen werd ook de auteur met tal van problemen geconfronteerd. Een professioneel, bijdetijds en veterinair verantwoord boek (op internet zie je door de bomen het bos niet meer) was niet te vinden. Daarom nam hij het initiatief om zo'n boek dan maar zelf te gaan maken... Maar een boek over ziekten schrijven doe je als niet-dierenarts, ondanks jarenlange ervaring met kippen, niet zomaar even... Daarom verzekerde hij zich van de hulp van de specialisten bij uitstek, de dierenartsen Harry Arts (NL), Pieter Colla (B) en Victoria Tüllmann (D).

160 pagina's, met meer dan 500 foto's!

KIPPENZIEKTEN & AANDOENINGEN is geschreven door Hans Ringnalda in samenwerking met Harry Arts, Pieter Colla, Victoria Tüllmann met medewerking van Irene Borgman, Monique de Vrijer en Lieke Willems.

Uitgangspunt van de auteurs was een vraagbaak te maken voor iedere kippenliefhebber die beknopt en to the point moest zijn, maar bovenal: **leesbaar!**

En... **daar is dit team specialisten volledig in geslaagd!**

Afkomstig uit verschillende disciplines hebben zij veterinaire kennis, kennis over voeding en kennis uit de praktijk met tal van adviezen samengebracht.

Niet alleen vaak voorkomende ziekten als coccidiose, Marek en snot worden behandeld, maar vrijwel alle ziekten en aandoeningen, waaronder bloedluis, die bij kippen kunnen optreden. Maar vooral het voorkomen ervan, het herkennen van de symptomen en de behandeling.

De auteurs hebben getracht fokkers en liefhebbers, mensen met slechts geringe aantallen kippen, een zo eenvoudig mogelijk handvat te bieden. Hen te helpen met het zoeken naar de mogelijke oorzaak van een probleem en met adviezen.

Met duidelijke foto's van ziekten en aandoeningen die bij kippen optreden.

Dit is een boek van, maar ook vóór kippenliefhebbers!

Door de toenemende populariteit van kippen als huis- en hobbydieren worden gezelschapsdierenartsen steeds vaker geconfronteerd met een zieke kip op het spreekuur.

De geneeskunde van hobbypluimvee maakt echter maar een klein deel uit van de studies voor dierenarts gezelschapsdieren en landbouwhuisdieren. Het soort problemen die bij hobbykippen worden gezien en de veterinaire zorg die door de eigenaren wordt gevraagd vergen een andere benadering.

Lieke Willems, verantwoordelijk voor de samenstelling van hobbydiervoeders bij Havens, schreef het hoofdstuk over voeders en Irene Borgman van "De Baroen" het hoofdstuk over kruiden als additieven. Ook mocht worden geput uit de waardevolle bijdragen van Monique de Vrijer op Kippenforum, over wat te zien is aan kippenmest en over het dwangvoeren van zieke dieren.

Dit boek is zeker voor gezelschapsdierenartsen, die niet zijn gespecialiseerd in pluimvee, en ook voor paraveterinaren een uitstekend hulpmiddel.

In de vormgeving, maar ook door zijn 'humor met een knipoog', is de hand van Ringnalda weer duidelijk te herkennen.

"Kippenziekten & aandoeningen", als initiatief van deze 'wandellende encyclopedie' in onze liefhebberij, is met recht een meesterwerk te noemen!

Een aanrader voor elke kippenliefhebber!

Zie: www.avicultura.eu

Wie is Chris Jones?

Een van de kunstenaars die ik enorm bewonder is **Chris Jones** uit Engeland. Wat hij schildert lijkt 'zo van het doek af te lopen'. Hij schildert zó natuurgetrouw dat je zou zweren dat het foto's waren! In De KippenLiefhebber nummer 1 besteedde ik al wat aandacht aan deze unieke kunstenaar.

Chris Jones is een fulltime kunstenaar. Sinds hij de kunstacademie verliet, waar hij een opleiding tot illustrator volgde, heeft hij een verscheidenheid aan onderwerpen geschilderd -van exotische dieren in het wild- bestudeerd tijdens reizen naar het buitenland, tot uitgestorven en bedreigde diersoorten, tot stillevens en portretten.

Al bijna twintig jaar concentreert hij zich op pluimvee, zowel afbeeldingen van specifieke rassen, die experts en liefhebbers aanspreken, als grotere werken met veel vogels die opzettelijk doen denken aan het werk van klassieke kunstenaars, zoals de 17-eeuwse Nederlandse kunstenaar Melchior d'Hondecoeter.

*Door
Hans Ringnalda*

Kennis uit de eerste hand van zijn onderwerpen is van het grootste belang voor zijn stijl van werken, en daarom heeft hij zelf verschillende krielrassen gehouden en bezoekt hij regelmatig fokkers en pluimveeshows om specifieke vogels te bestuderen en te fotograferen.

In navolging van schilders uit de Gouden Eeuw, zoals Melchior d'Hondecoeter, schilderde Chris Jones ook 'totaal'-tafereeltjes.

Het zou zomaar...
een schilderij van...
honderden jaren geleden
kunnen zijn...

Wie is Chris Jones?

Chris combineert nauwgezette teken- en olieverftechnieken om complexe en intrigerende composities te creëren, zoals pluimvee in werkelijkheid is, waarheidsgetrouw in hun weergave en hun eigenaardigheden.

Hij heeft op grote schaal geëxposeerd, zowel in het Engeland als in de VS, onder meer aan de Royal West Academy, het Royal Institute of Oil Painters en de Society of Wildlife Artists.

Chris wordt genoemd met afbeeldingen van zijn schilderijen in tal van gespecialiseerde publicaties. Twee van de grotere schilderijen van Chris: 'The Invitation' en 'Light Sussex Family' (links) stonden op het cover van 'Country Life magazine'.

Momenteel woont en werkt Chris Jones in zijn studio in Wiltshire.

Wie is Chris Jones?

*Brahma's.
Let bijvoorbeeld eens op de zoming
en de halstekening van de hennen
op het schilderij hieronder.
Dat schilder je niet zomaar, daar is
studie voor nodig.*

Wie is Chris Jones?

We vroegen Chris Jones, hoe hij aan het schilderen van pluimvee is begonnen.

Heb je zelf kippen en door wie of wat raakte je als eerste geïnteresseerd?

Ik heb ongeveer tien jaar kippen gehouden (hoewel ik er momenteel geen heb), maar schilder ze al langer.

Ik had er een paar omdat ze mijn hoofdonderwerp waren geworden en ik dacht dat het wel leuk zou zijn om die te schilderen, wat het ook was!

Het boek 'Extraordinary Chickens' van Stephen Green-Armytage maakte me enthousiast vanwege de diversiteit van kippenrassen.

'The Invitation'. Dit schilderij stond op het cover van 'Country Life magazine'.

En dat leidde kort daarna tot een bezoek aan de Nationale Pluimveeshow en ik was meteen verkocht.

Welke rassen heb je gehad? Waarom vond je ze leuk en zou je de rassen aanraden aan een beginner?

Ik had alleen ruimte voor een kleine toom krielen. Maar ik kocht een mix van rassen om te bestuderen. Ik had Yokohama's, Wyandottes en een broedse Zijdehoender/Pekin-hybride. (Pekins zijn de in de UK aanwezige originele kleine vorm van de Cochinkrielen).

Ik zou Wyandottes en Pekins zeker aanraden aan een beginnende liefhebber. Ook had ik eerst Welsumers, die erg vriendelijk en vertrouwelijk waren.

Wie is Chris Jones?

Yokohama's zijn prima, maar als je een haan hebt zoals ik, zijn ze niet de gemakkelijkste om in goede conditie te houden vanwege de lange staartveren.

Als ik naar je kunstwerken kijk, is het duidelijk dat je liefde hebt voor je onderwerp. Wat is het aan kippen dat je zo aanspreekt?

Ik vind kippen eindeloos fascinerend (zowel qua gedrag als uiterlijk) en erg exotisch aandoend.

Vanuit het oogpunt van schilderen zijn er zoveel verschillende kleuren, patronen en tekeningpatronen (vaak op dezelfde kip) om die te proberen vast te leggen. Als je bijv. een deel van die iriserende groene veren schildert, vergeleken met een paar cryptisch fijne potloodachtige, met vloeiende nekveren, dan wordt het nooit saai en heb je het gevoel dat je de beste stukjes schildert.

Hoe belangrijk is het om pluimvee nauwkeurig te schilderen?

Als ik in een heel losse of expressieve stijl schilderde, zou ik misschien met iets minder nauwkeurige weergaven wegkomen. Maar om in een zeer realistische stijl te werken, is het essentieel voor mij om zoveel mogelijk over mijn onderwerpen te begrijpen.

Daarom was het houden van kippen zo waardevol voor mij. Het gaf me een diep inzicht. Ik ken nu de subtiliteiten van het gedrag dat ze op verschillende tijdstippen vertonen, de verschillende poses die ze aannemen, enz. Hoewel ik nooit een expert zou kunnen worden in elk ras, heeft het houden van die die ik had (plus verwijzend naar de pluimveestandaard en die, hoewel ik die qua taal niet kan lezen, de prachtboeken van Hans Ringnalda) hebben me geleerd hoe het uiterlijk van een goede kip met de juiste vorm en houding moeten zijn.

Is er een bepaald medium waar je de voorkeur aan geeft bij het schilderen van kippen? En zo ja, waarom...?

(en wat kun je ermee in tegenstelling tot andere)?

Wie is Chris Jones?

Ik schilder altijd in acryl of olie. Beide zijn dekkende verven in hun dikkere vorm, waardoor ze ideaal zijn om de illusie van vaste objecten te creëren. Ik vind acryl eigenlijk het makkelijkst te hanteren omdat ze zo snel drogen, maar oliën geven een grotere rijkdom aan kleuren die misschien niet krijgt met met andere verven om veren echt tot leven laten komen.

Wat hoop je dat kippenhouders zullen 'krijgen' door naar een van je schilderijen te kijken of ze te kopen, te hebben?

Ik hoop vooral dat ze er veel plezier aan beleven. En ik hoop dat ze het gevoel hebben dat ik de kippen waar ze van houden nauwkeurig en met de juiste geest heb weergegeven. In het geval van de fokkers die mij opdracht hebben gegeven, is het vaak om hun beste individuele kip te vereeuwigen, net zoals andere enthousiastelingen doen voor hun honden en paarden.

Als gevolg van het schilderen van andermans pluimvee als privé-opdracht of het zien van kippen op de shows die je bezoekt... Heb je nu een bepaald 'must have'-ras dat je ooit hoopt te hebben en te fokken? En, waarom?

Er zijn zoveel fantastische rassen waarvan ik het uiterlijk geweldig vind, ik vind het onmogelijk om te zeggen welke ik als volgende ga schilderen, laat staan om te houden.

Ik ben dol op het uiterlijk van sommige puur zwarte rassen, dus een Sumatraanse (*Cemani*) of Zweedse zwarte zou leuk kunnen zijn. De kunst neemt zo veel van mijn tijd in beslag,

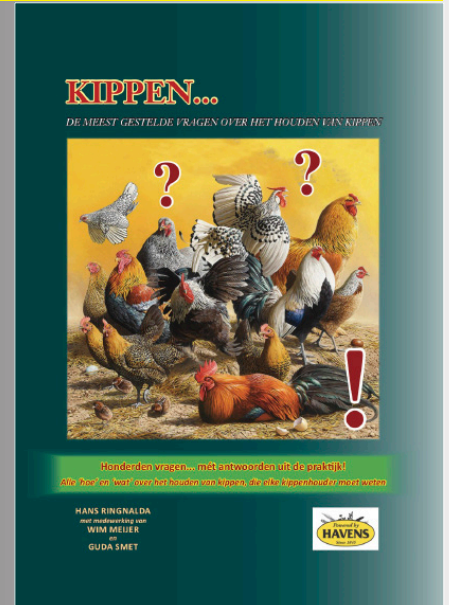

Wie is Chris Jones?

Chris Jones gaf niet alleen speciaal toestemming om op het cover van twee boeken uit de Avicultura-reeks schilderijen van hem af te beelden.

Ook voor de covers van De KippenLiefhebber stelde hij zijn prachtige schilderijen beschikbaar!

Wie is Chris Jones?

dat ik mezelf voorlopig nooit als een serieuze fokker kan beschouwen, alleen maar een toevallige liefhebber... maar je weet maar nooit!

Wilt u meer weten of zien over en van het werk van Chris, kijk dan op: <https://www.chrisjonesart.com>. Chris Jones brengt elk jaar een prachtige kalender uit met afbeeldingen van zijn schilderijen. Die zijn in een mum van tijd uitverkocht!

De KippenLiefhebber heeft er bij voorbaat via www.avicultura.eu een aantal gereserveerd, zodat u niet achter het net hoeft te vissen. In het najaar zullen we in De KippenLiefhebber met een intekenactie aandacht aan besteden.

Kijk eens op www.chrisjonesart.com

*Dit is (dus)
Chris Jones!*

Vragen over voer

Over voer komen er steeds weer vragen. Wat mag je bijvoeren in de ruiperiode? Of als het erg koud is? Wat is nuttig en wat niet? Wat verstoort de balans? Want voer voor kuikens en kippen is het hele jaar door van dezelfde samenstelling. Legmeel of legkorrel heeft niets met het leggen van eieren te maken, maar betekent slechts dat dit voer alles bevat wat een kip nodig heeft.

Daarom is deze rubriek omgedoopt in **"Vragen over voer"**.

U kunt al uw vragen mailen naar:

redactiedkl@avicultura.eu

Door
Lieke Willems

M'n kip legt sinds een week windeieren. Ik geef al legkorrel en ze hebben genoeg grit tot hun beschikking. Wat kan ik nog meer doen?

Het leggen van windeieren heeft eigenlijk niets te maken met voeding of een calciumgebrek. Dit kan komen door bijv. een EDS (Egg Drop Syndrome)-infectie of een tekort aan vitamine D3, dat de calciumopname in de darmen regelt.

Bij een gebrek aan calcium of geen complete voeding zie je wel dat kippen zwakkere eierschalen krijgen. Dit kun je dus oplossen door bijv. extra grit bij te geven. Ook bij oudere kippen zien we vaker wat zwakkere eischalen. Maar het leggen van windeieren is meestal niet voedingsgerelateerd.

Hoelang moet ik kuikens opfokvoer geven? Ze eten al met de grote kippen mee.

Het beste kun je de eerste 18 weken opfokvoer geven aan de jonge kippen. Deze voeding is beter afgestemd op de behoefte van deze dieren in de opfokfase. Als ze de leeftijd van 18 weken hebben bereikt of als ze al starten met leggen is het verstandig om over te gaan naar legkorrel. Deze past juist weer beter bij kippen die aan de leg zijn. Dat de kuikens nu al wat van de grote kippen mee-eten is niet zo erg, echter is het niet verstandig om kuikens al volledig legvoer te geven. O.a. de calcium/fosforverhouding ligt heel anders in legkorrel, deze bevatten extra calcium die nodig is voor de leg. Voor een goede botontwikkeling zien we de verhouding liever anders. Daarnaast nemen (vooral jonge) kuikens minder krachtvoer op en is het belangrijk dat het voer meer geconcentreerd is om er toch voor te zorgen dat ze alle nodige voedingsstoffen voor een gezonde opfok binnen krijgen.

100% origineel

- Natuurlijke doolierkleur
- Grove en natuurlijke meelstructuur
- Versterkt de natuurlijke weerstand door een hoge vitamining
- Uitstekende prijs-kwaliteitsverhouding

grove
meelstructuur

legvoer in
korrelvorm

Green-Line® Scharrel-Meel en Scharrel-Korrel

HAVENS pluimveevoeders zorgen voor een perfecte gezondheid en een natuurlijke ei productie. Het voer is 100% compleet. Scharrel-Korrel en Scharrel-Meel zijn kerngezonde en uiterst voedzame

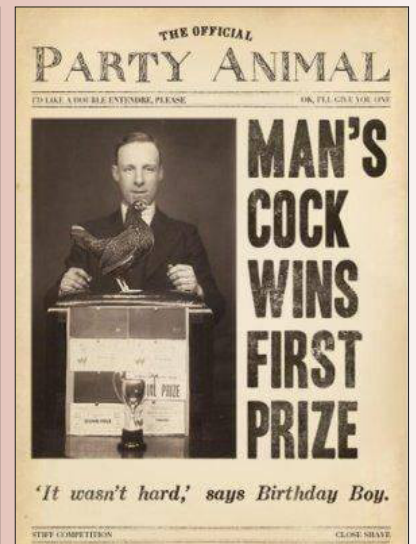
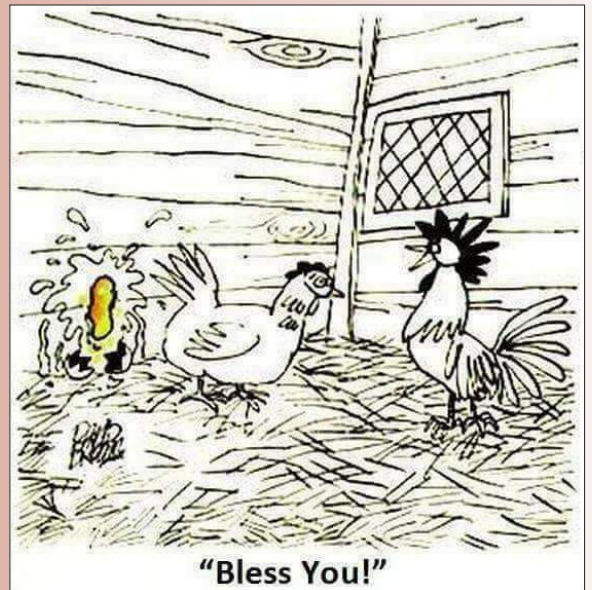
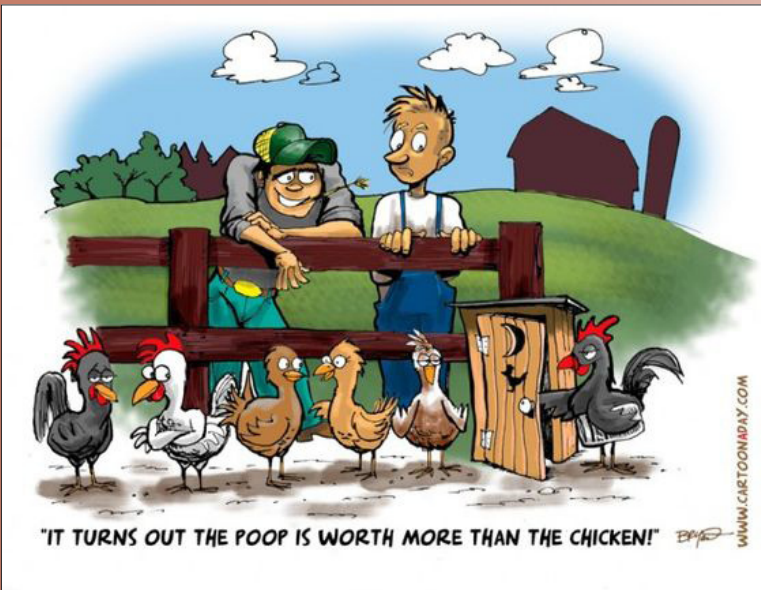
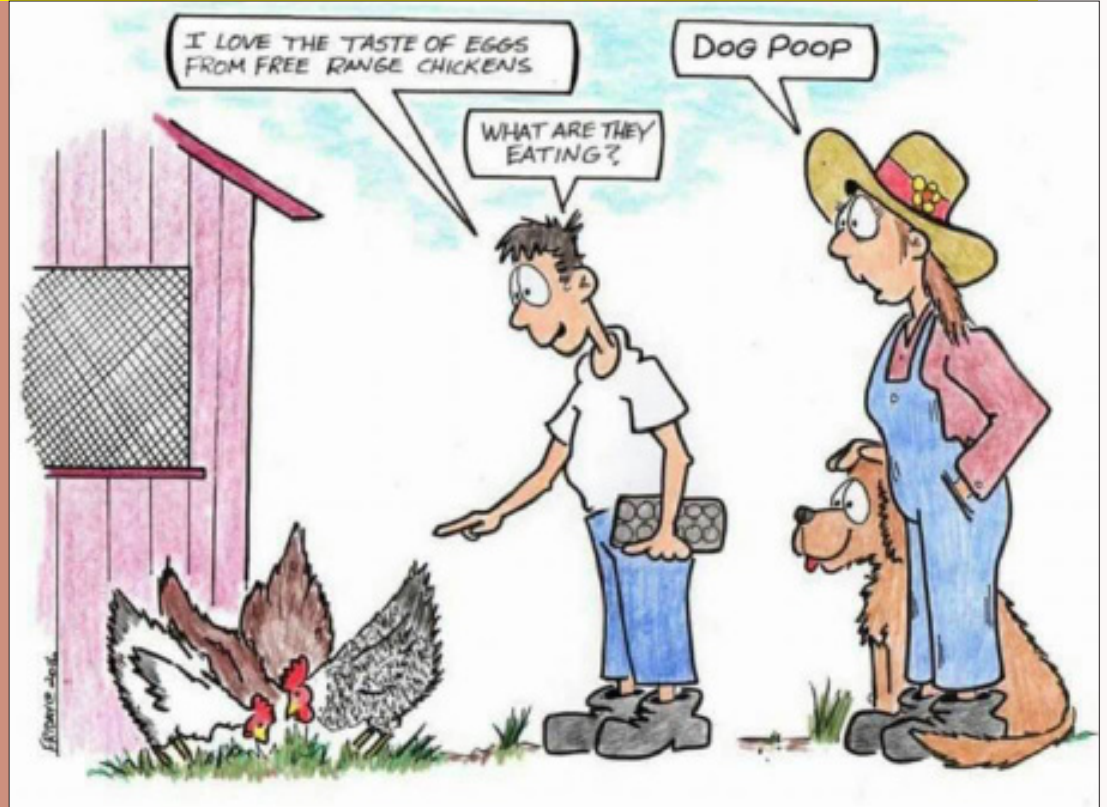
legvoeders met veel granen, erwten en andere hoogwaardige grondstoffen. Beide bevatten extra calcium voor een optimale eischaal. De basis voor een gezond en natuurlijk ei.

Meer weten? Kijk op www.scharrelpluimvee.nl of bel HAVENS 0478-638 238

Kip

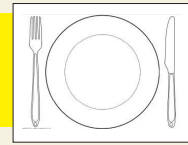
-berichtjes

When you eat too much of **KFC**

Recepten

Gestoofde kip in de oven

Nodig:

kippenpoten met vel
Uien
Wortel
Prei
Knolselderij
Boter
Laurier
Peterselie, bieslook, bladselderij.
zout, peper, paprika poeder, kippenbouillon.
gewelde abrikozen (vers)

Werkwijze:

Abrikozen wellen: maak de abrikozen schoon en zet ze een nacht in 2/3 deel alcoholhoudende drank en 1/3 deel water en zet het in de koelkast
Bak de kippenpoten aan in iets boter zonder deze te kruiden
Haal ze er uit en kruid ze met zout peper en paprikapoeder
Snij alle groenten fijn en bak deze in de boter waar de kip uitkomt
Verdeel de kippenpoten in een ovenschaal en voeg de gebakken groenten toe
Voeg nu ook de fijn gesneden peterselie, bieslook, bladselderij, laurier en de gewelde en uitgelekte abrikozen toe
Bewaar het vocht waar de abrikozen in hebben gezeten
Dek de ovenschaal af met aluminiumfolie en prik er met een vork gaatjes in
Zet de schaal in een voorverwarmde oven van 130 graden, en laat dit een uur stoven
Haal de poten en de groenten uit de schaal en leg die op een bord
Maak van het vocht van de abrikozen en het vocht in de ovenschaal een saus door deze samen te voegen en af te binden met maïzena
Breng alles op smaak met zout, peper en kippenbouillon.

Smakelijk eten!

Door
Wim Meijer
(Chefkok)

Leuke en interessante facebookpagina's

ALGEMEEN:

Kippen
Kippen houden als hobby
Kippen houders
Broeden/ei/broedmachine/kuiken/opfok
Kippen 2.0
DigiShow
KippenHobby

Bijzondere:

Kippenziekten & kwalen
Wij kippen pikken het niet meer! (up to date site over uitbraken van dierziekten).
Ruimdenkende kleindierliefhebbers (discussiesite)

Speciaalclubs (of clubs van fokkers van bepaalde rassen):

Raskippen
Kippenfokkers
Zijdehoenders
Cochin kriel
Zijdehoenliefhebbers
Zijdehoenclub
Vereniging ter promotie van Belgische Neerhofdieren
B.C.U.A.W.B. Belgische Club voor Ukkelse, Antwerpse en Watermaalse Baardkrielen
Brahmaclub België
Brahma club nederland
Barnevelderclub
Amerikaanse Zijdehoenders
Cochinclub nederland
Belgian gamefowl/Belgische VechtersPluimveefokkers
Speciaalclub voor het Brakelhoen
Nederlandse raskippen Groot & kriel
Twentse Hoenders & Krielen
Chaamsehoenderclub
Nederlandse Leghornclub
Orpingtonclub
ZOBK (speciaalclub voor Zeldzame Oorspronkelijke Belgische Krielhoenderrassen)
Zijdehoenders in Europa
Chabo Nederland
Avium Optimum
Hollandse kriel
Dutch bantam creations
Castle

Overig:

Tentoonstelling Kleindierliefhebbers
Kippenplatform
Noordshow dierenparade

Staat uw facebookpagina er (nog) niet bij?

Stuur een berichtje naar redactiedkl@avicultura.eu!

Vraag en Aanbod

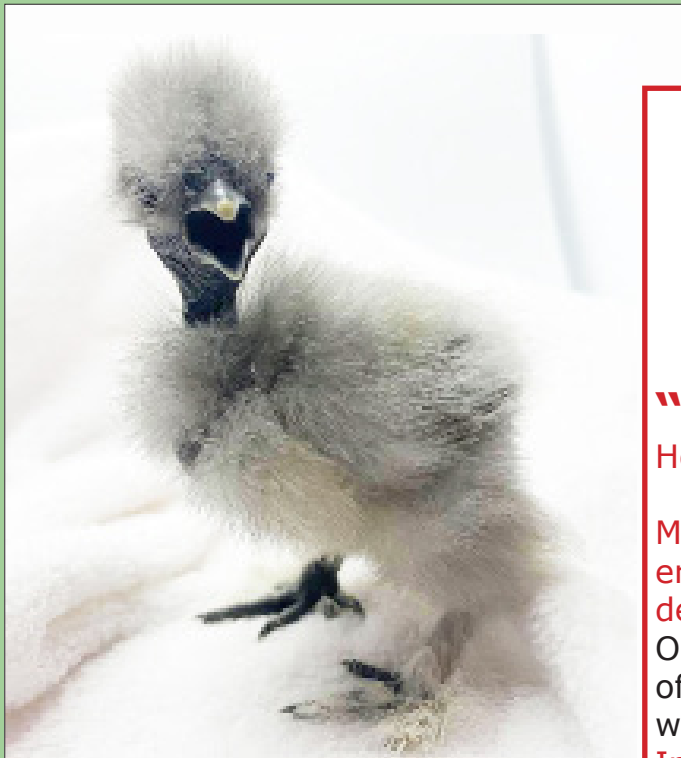
Deze rubriek is gratis!

Alles mag gevraagd of aangeboden worden, liefst met foto's (maar dan wél EIGEN foto's van kippen, hokken, equipment etc), mits een advertentie maar met kippen heeft te maken!

U hoeft alleen maar uw tekst + foto's voor de 20e van de maand te sturen naar [redactiedkl@avicultura.eu!](mailto:redactiedkl@avicultura.eu)

(Foto: Cindy Gottmann).

Hé joh!!!!

Vanwege de coronamaatregelen en ingestelde vervoersverboden in verband met de om zich heen grijpende vogelgriep hadden we deze rubriek voorlopig op 'hold' gezet!

"HOLD" opgeheven!

Hoe snel wilt u belangstellenden bereiken?

Meerdere sites op fb zijn geblokkeerd omdat er dieren (en zelfs eieren!) in berichten werden aangeboden!

Ook eufemismen als "tuintje forever gezocht" of "een gouden tuintje gezocht" voor haantjes worden niet meer toegelaten.

In De KippenLiefhebber kunt u wél al uw aanbiedingen plaatsen!

De KippenLiefhebber verschijnt iedere maand in de laatste week.

Heeft u overvloedige dieren, of een haantje dat u tracht onder dak te brengen, of equipment?

Stuur dan voor de 20e van de maand uw advertentie met foto's van wat u aanbiedt naar [redactiedkl@avicultura.eu!](mailto:redactiedkl@avicultura.eu)

Vraag en Aanbod

Handig hulpmiddel:

de behandelstandaard.

Deze behandelstandaard is te bestellen bij Conny Veenendaal.

Email:

conny@sussexcoronation.nl

facebook:

Conny Veenendaal.

(Verzending wereldwijd)

Handig hulpmiddel:

de "Chicknicktafel".

Te bestellen via www.allure-shop.nl in het menu

'Handmade Creations' onder het kopje 'Buiten & Dieren'.

(Verzending wereldwijd)

Deze kippenzadels worden op bestelling gemaakt en zijn verkrijgbaar bij Mammientje Tien, email: mammientje@hotmail.com

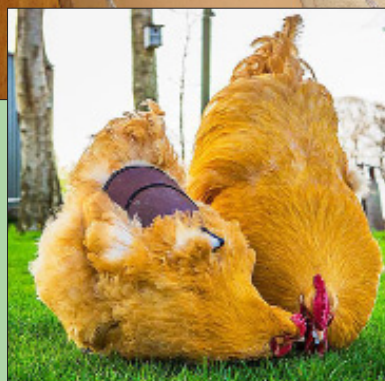
facebook:

Mammientje Tien

(Verzending wereldwijd)

(Foto: Marte Van den Bergh).

Overige Aanbiedingen

Een leuke thermometer voor buiten met uw eigen tekst en een foto van een van uw dieren?

Of gewoon een leuk bord?

Wij maken het allemaal voor u!

Email:

knutselhokje@gmail.com.

Ik ben Talitha, en als hobby maak ik mondmaskers. Ik vind het vooral leuk om mondmaskers te maken in opdracht.

Van de afbeeldingen maak ik zelf een snijbestand om op de maskers te drukken. De afbeeldingen kunnen in verschillende kleuren worden geleverd.

Het maskermateriaal is katoen, tweelaags, en voorzien van een inlage voor een filtertje.

Kippen en zijdehoenders, maar ook andere dieren en afbeeldingen zijn op verzoek te realiseren.

De maskers kosten €5,00 per stuk, per twee €8,00 en per vier €15,00, excl. verzendkosten.

Email:

kreaTal@kpnmail.nl Via facebook ben ik bereikbaar via KreaTal.

(Verzending wereldwijd).

Het Voederhuisje

bestel nu via onze webshop

- kippen
- sier- en watervogels
- konijn en knaagdier
- kooi- en volièrevogels
- vlieg- en sierduiven
- honden en katten
- paarden en pony's
- hobby- en parkdieren
- bos- en tuindieren
- andere...

volg ons op facebook

levering over heel België!

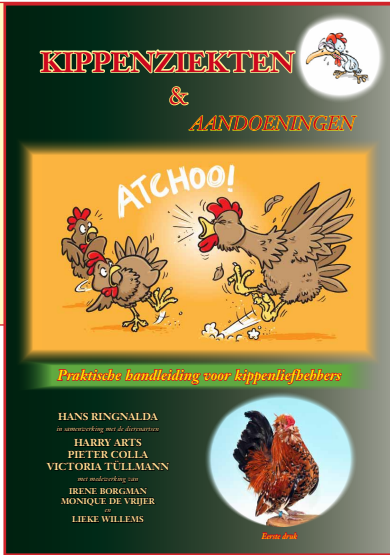
011 76 81 92 of 0477 40 66 44
Info@hetvoederhuisje.be
www.hetvoederhuisje.be
facebook.com/hetvoederhuisje

En hier?
Hier had
UW
advertentie
kunnen staan!

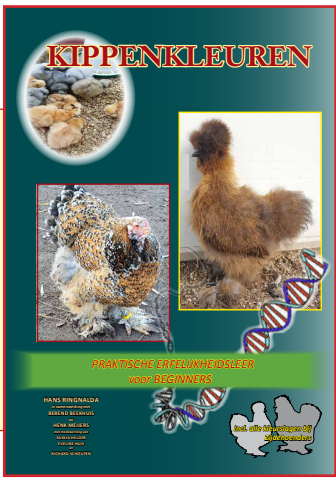

Kwaliteitsboeken, qua inhoud en uitvoering, door specialisten geschreven! **JUIST om fokkers en liefhebbers te helpen.** Bijdetijds met de nieuwste informatie. **Uit passie voor het houden van kippen! State of the art!** Duizenden kippenliefhebbers vonden nog véél meer informatie dan waar ze eigenlijk naar op zoek waren! De oplagen zijn beperkt en alle boeken worden tegen kostprijs aangeboden. *(Uitverkochte titels zijn inmiddels collectors items geworden die voor 2x of soms 3x de originele prijs worden verhandeld!)*

“KIPPENZIEKTEN & Aandoeningen” (2019), mét een Quickscan met zo’n 50 ziektesymptomen! Wat zie je bij een zieke kip, en vooral: wat moet en kun je dan zélf doen? Alle ziekten en aandoeningen die een kip kan krijgen op een rij! *(Ook tal van dierenartsen die geen pluimvee in hun opleiding hebben gehad schaffen het aan).* Een standaardwerk voor jaren dat elke kippenliefhebber in huis moet hebben! **(160 pagina’s A4 met meer dan 500 foto’s).**

“KIPPENMANIA & Kippenvaria” (2019), een all round boek! Complete informatie over wat je moet voeren, wat ze niet mogen eten, waar je op moet letten bij het bouwen van een hok, het broeden en kraaiende hanen in de stad. Ook worden de populairste rassen beschreven. **(224 pagina’s met meer dan 800 foto’s).**

“KIPPENKLEUREN. Praktische erfelijkheidsleer voor beginners” (2020), met alle basisbeginselen van de erfelijkheidsleer op zeer eenvoudige wijze uitgelegd. Inclusief een beschrijving van alle kleurslagen bij Zijdehoenders! Een standaardwerk voor jaren! **(144 pagina’s met meer dan 450 foto’s).**

“KIPPEN... Is het nou een hen...? Of... toch een haan?” (2020). Alle kenmerken waarmee je het geslacht bij kuikens en halfwasjes kunt vaststellen op een rij! **(144 pagina’s met meer dan 500 foto’s).**

“KIPPEN & Tierelantijnen” (2020), een complete selectiehandleiding! Met alle onderdelen van een kip op een rij. Waar je op moet letten bij de aanschaf van een kip of bij het selecteren om ermee te fokken. **(120 pagina’s A4 met meer dan 500 foto’s).**

“KIPPEN... De meest gestelde vragen over het houden van kippen” (2021), honderden vragen over het ‘hoe’ en ‘wat’, met adviezen en antwoorden van kippenhouders uit de praktijk. **(176 pagina’s met meer dan 500 foto’s).**

Kijk op www.avicultura.eu

**Nou...
toedeloe hé...**

Dit was het achtste nummer...

Tot ziens met het volgende!

(Foto:
Inne Leynen).

